

**T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YABANCI DİLLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
ALMAN DİLİ EĞİTİMİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**PAMUK PRENSES VE YEDİ CÜCELER
MASALININ FİLM UYARLAMALARI
KARŞILAŞTIRMASI İLE DEĞERLER
DİZGESİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

**Danışman
Prof. Dr. Hikmet ASUTAY**

Berna KURTCA

**Alman Dili Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

Edirne 2019

**T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YABANCI DİLLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
ALMAN DİLİ EĞİTİMİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**PAMUK PRENSES VE YEDİ CÜCELER
MASALININ FİLM UYARLAMALARI
KARŞILAŞTIRMASI İLE DEĞERLER
DİZGESİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

**Danışman
Prof. Dr. Hikmet ASUTAY**

Berna KURTCA

**Alman Dili Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

Edirne 2019

TÜBAP 2018/205 nolu proje ile desteklenmektedir.

Başlık: "Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler" Masalının Film Uyarlamaları
Karşılaştırması ile Değerler Dizgesi Açısından İncelenmesi

Yazan: Berna KURTCA

ÖZET

Bu çalışmada amaç, masalların ve masallardan yola çıkılarak uyarlanmış filmlerin değerler dizgesi açısından çocuklara uygun olup olmadığı, evrensel ve milli değer yargılarından “hırs, saygı, iyi-kötü insan olma, şiddet” öğelerini araştırmaktır. Buna ek olarak toplum etiğine olumlu örnek oluşturup oluşturmadığını ve uyarlama masalların eğitimde ne denli kullanılabileceğine dair incelemektir. Masalların bel kemiğinden biri olan Grimm Masalları içinden “Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler” masalının ve bu masalın 6 uyarlama filmi incelenerek eğitim alanında materyal olarak kullanımına ve bütüncül eğitim açısından da mentalizasyonelliğe¹ ilişkin veriler yer almaktadır. Çalışmada, masal kavramı, "Grimm Kardeşler", Grimm Masalları ve eğitimde filmlerin materyal olarak kullanımı, masaldan uyarlanan filmlerin değerler dizgesi açısından yorumlanması, dil edinimi ve kültür aktarımına uygunluğu incelenmeye çalışılmıştır. Masalların çocuklara okutulmadan ya da okunmadan önce aileler ve öğretmenler tarafından incelenmesi gerektiği, çocuğun okuduklarından yola çıkarak hayal dünyasında masalı yorumlayıp doğru ya da olması gereken değer kavramlarını edinmeleri beklenmektedir. Bunun için çocuklara göre uyarlanmış masalların çocuğa göre daha uygun olacağı değerlendirilmektedir. Eğitimde materyal olarak kullanılması durumunda uyarlanan bu filmlerin öğretmen tarafından defalarca izlenmesi gerektiği, yanlış anlaşılmaya mahal verecek durumların engellenmesi ya da açıklık getirilmesi ya da MEB tarafından “değerler eğitimine göre hazırlanmıştır” ibaresi var olan filmleri, animasyonların kullanılmasının daha doğru olacağı tespit edilmiştir. Bu bağlamda geleneksel basılı metinler dışında masal uyarlamaları filmler de bu açıdan ele alınarak incelenmeye

¹ Mentalizasyon: “Kişinin kendisindeki ve başkalarındaki inançlar, niyetler, duygular, motivasyonlar gibi duygusal ve düşünsel süreçleri kavrayabilme, bunları birbiriyle ilişkilendirebilme ve buna göre davranabilme becerisi”.

alışılmış, içerik, uyarlama süreçleri ve içerdiği değer kavramları açısından incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: "Pamuk Prenses ve Yedi Cuceler" masalı, Alman Edebiyatı, "Grimm Kardeşler", film uyarlamaları ve değerler dizgesi

Title: The comparison of the movie adoptions of the tale “The Snow White and Seven Dwarfs” and inspection of it by means of morale values.
Author: Berna KURTCA

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine whether tales and movies originated from the tales is appropriate for the children by means of value systems, and also to examine the universal and national system elements (ambition, respect, being a good-bad person, violence). Additionally, it is to examine whether the tales are positive examples in terms of social ethics and also to examine how adopted tales can be used in education. There is information about the usage of educational material “ The Snowwhite and Seven Dwarfs” that is among Grimm Tales, and six adopted movies of this tale and also the mentalisation for holistic education. In this study, the term “Tale”, “Grimm Brothers”, Grimm Tales and usage of the tales as educational material, comments about the value systems of adopted movies from the tales, language acquisition and appropriateness of cultural transmissions are expressed. It is expected that parents and educators examine the tales before children read them and gain value assets which are true or necessary by interpreting the tales in their imaginations.

Thus, it is considered that adopted takes are more suitable for children. It is indicated that teachers should watch adopted movies for a couple of times in order to prevent them to be misunderstood, to clarify them to be used as an educational material, or the animations labelled as “ prepared according to the values of education” by the Ministry of Education are more convenient. In this aspect, except for traditional printed passages, movies adapted from tales are also tried to be analysed in terms of the content, adaptation processes and value terms included.

Keywords: Tale of ‘Snow White and the Seven Dwarfs’, german literature, Brothers Grimm, films adaptations, values string

ÖNSÖZ

Alman Edebiyatı "Grimm Kardeşler" in derlediği "Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler" masalının oluşum süreci ve bu masalın gerek esinlenme gerek de günümüz sinema kültürüne uygun olarak yapılmış altı uyarlama filmi incelenmiş, aile, ilk ve orta eğitim ve öğretim hayatı süresince kullanıma uygunluğu incelenmiştir. Burada kullanıma uygunluk derken fen bilimleri gibi derslerin okulda kazanılmaya başlanması dışında, bahsi geçen değerlerin doğumdan itibaren ne kadar önemli olduğunu ve bu sürece ilk örnek ve eğitmen olarak aile bireylerinin geldiğini belirtmek isterim. Ayrıca masal ve uyarlama filmler evrensel ve toplumsal değerler dizgesi açısından da değerlendirilip incelenmiştir.

Ebeveynler ve öğretmenlerin filmleri çocuklara (öğrencilere) materyal olarak kullanırken yaş sınırına, yanlış anlaşılmalara, ön yargı ve kendi hayatıyla özdeşleştirirken gerekli uyarıların yapılmasına özen gösterilmesi gerektiği açıklanmıştır.

Öncelikle Lisans ve Yüksek Lisans Eğitimi aldığım Trakya Üniversitesi'ndeki hocalarıma, lisans hayatım boyunca Almanca dışında Alman Edebiyatını da sevdiren ve araştırmaya yönelten tez danışmanım, hocam Prof. Dr. Hikmet ASUTAY' a teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek Lisans eğitimim boyunca beni destekleyen ailem ve eşim Türker KURTCA' ya çok teşekkür ederim. Son olarak maddi ve manevi desteğini gördüğüm arkadaşım Hatun Ayşe GELİCİ' ye minnettarım. Desteği için TÜBAP' a teşekkürlerimi sunarım.

TÜBAP 2018/205 nolu proje ile desteklenmektedir.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	2
ABSTRACT	4
ÖNSÖZ	5
İÇİNDEKİLER	6
KISALTMALAR	8
GİRİŞ	9
AMAÇ	11
SINIRLILIK	13
ÖNEM	13
YÖNTEM	14
I. BÖLÜM	15
1.1. Masal nedir? Türk ve Dünya Edebiyatında Masalın Yeri ve Önemi.....	15
1.2. Masal Kavramının Tanım ve Açıklaması.....	15
1.3. Masalın Özellikleri.....	18
1.4. Masal Türleri	20
1.4.1. Hayvan Masalları.....	20
1.4.2. Olağanüstü Masallar.....	20
1.4.3. Gerçekçi Masallar.....	21
1.4.4. Güldürücü Masallar.....	21
1.4.5. Zincirleme Masallar.....	21
1.4.5.1. Anonim Masallar.....	21
1.4.5.2. Sanatsal Masallar.....	21
1.5. Masalın Bölümleri.....	22
1.6. Masalların Anlatım Özellikleri.....	22
1.6.1. Akıcılık.....	22
1.6.2. Duruluk – Açıklık.....	23
1.6.3. Yalınlık.....	23

1.7. Dünya ve Türk Edebiyatında Masal.....	24
1.8. Masalların Sınıflandırılması ve Çeşitleri.....	25
1.8.1. Hayvan Masalları.....	25
1.8.2. Asıl Masallar.....	25
1.8.3. Fıkralar	25
II. BÖLÜM.....	27
2.1. “Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler” Masalının Ortaya Çıkışı.....	27
2.1.1.Grimm Kardeşler ve Grimm Masalları.....	28
III. BÖLÜM.....	36
3.1. Rudi Völler ve “Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler” Masalının İlk Oluşumu.....	36
IV. BÖLÜM.....	38
4.1. Masalların Çocuklara Göre Uyarlanması.....	39
4.1.1.Masalın Sadelleştirilmesi.....	39
4.1.2. Güzellik İmgesi.....	41
4.1.3. Üvey İmgesi.....	42
4.1.4. Cinsellik İmgesi.....	44
4.1.5. Dini İmgeler.....	46
V. BÖLÜM.....	50
5.1. Film Uyarlamaları ve Değerler Karşılaştırması.....	50
5.1.1. Uyarlanan Film Özetleri.....	51
5.1.2. Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler (1970).....	51
5.1.3. Schneewittchen (Kar beyaz)(2009).....	52
5.1.4. Blacanieves (Pamuk Prenses) (2012).....	54
5.1.5.Pamuk Prenses’in Maceraları ~ Ayna Ayna Söyle Bana – Mirror Mirror (2012).....	55
5.1.6. Pamuk Prenses ve Avcı, Snow White and the Huntsman (2012).....	57
5.1.7. Snow White: A Tale of Terror (1997).....	57
5.1.8. Değerler Eğitimi.....	59
5.1.9. Uyarlanan Filmler ve Değerler Açısından İncelenmesi.....	64
5.1.10. Filmlerin Eğitimde Materyal Olarak Kullanımı.....	69
VI: BÖLÜM.....	72
6.1. SONUÇ ve ÖNERİLER	72

KAYNAKÇA.....76

KISALTMALAR

Bkz.: Bakınız

Dr.: Doktor

KJL: Kinder- und Jugendliteratur (Çocuk ve gençlik edebiyatı)

MEB: Milli eğitim bakanlığı

Prof.: Profesör

TDK: Türk Dil Kurumu

Vb.: Ve benzeri

Vd.: Çok yazarlı eserlerde ilk yazardan sonrakiler

Yy.: Yüzyıl

GİRİŞ

Çocuk kelime olarak masumiyet timsali olarak geçse de aslında çocuk dünyası kendi içinde çok acımasız olabilmektedir. Büyürken geçen sancılı dönemde okuduklarından ve özellikle de izlediklerinden ciddi şekilde etkilenen çocuklarımız kendi hayal dünyalarında yarattıklarıyla birleştirdikleri durumları neticelendirirken psikolojik olarak zarar görebilmektedir. Yetişkin bireyler² olarak yol gösterici olma sıfatıyla çocuklarımızı bu dönemlerinde en iyi şekilde yönlendirmeli ve masum görünen masallara karşı dikkatli olmalıyız. Bu çalışmada "Grimm Kardeşler' in" derlediği "Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler" masalının ve masaldan uyarlanan altı film evrensel ve milli bazı değerler açısından incelenecek ve karşılaştırılacaktır. Bu sayede çocuklarımızı uyuturken okuduğumuz en bilinen masallardan olan "Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler" masalının aslında içinde barındırdığı gerek gizli gerek aleni mesajlara dikkat çekilecektir.

Evet, masallar gerçek değildir, geçtiği dönem, olmayan ülkeler, olağanüstü kahramanlar, devler, periler... Ancak kahramanlara yüklenen duygu, düşünce ve bazı davranışlar tamamen gerçektir. Kıskançlık, hırs, sevgi, aşk ve dahası. Gerçeklere gerçek göndermeler yapan kurmacadır masallar. Değerler eğitimi alanında en çok satan yazar ve uzman olan tanınmış pedagog olan "Susanne Stöcklin-Meier" tüm kültürlerden masalları incelemiş ve çocuklar için masallardan değerler eğitimi hakkında 2008 yılında yayımladığı "Von der Weisheit der Märchen- Kinder entdecken Werte mit Märchen und Geschichten"³ adlı kitabında özellikle temel değerlerden hakikat, doğru davranış, barış ve huzur içinde birlikte yaşayabilme, sevgi olan ve şiddetsizliği temel almıştır.

² Aile bireyleri, öğretmenler vb.

³ Masallardaki Bilgelik – Çocuklar, masallar ve hikâyelerle değerleri keşfeder.

Sözde çocuk masalından uyarlanan filmlerde şiddet, hırs, öldürme (cinayet), ego savaşı o kadar estetik ve olağan anlatılır ki, izleyen ondan rahatsız olmamaktadır. Belli bir zaman dilimi içine (burada ifade edinilmek istenen filmin uzunluğu) ustaca gizlenmiş bu olumsuz öğeler zararsızmış gibi görünse de bu durum gerçek hayatta geri dönüşü mümkün olmayan sıkıntılara sebep olabilmektedir. Masum çocuklarımız hayal tadında normalleştirilmiş bu görselleri hemen kanıksayabilmektedirler.

Çocukların okuduğu-dinlediği masallar, izlediği filmler mentalizasyon⁴ için mükemmel bir başlangıçtır. Burada bahsedilen mentalizasyon aslında iki ucu keskin kılıç gibidir. Yönlendirme olmadan izlenen filme, okunan masalların çocukta geri dönüşü olmayan hasarlar bırakması mümkündür. Bunun aksi ise toplum için uygun, iyi birey olmak için karakter olum lamasını kolaylaştırmaktadır.

Masalların bir diğer amacı da gerçek dünyada arzulanan mutluluğun somutlaşmış hali olarak gösterilmesidir. Hatta hiçbir duygu ve düşüncenin sınırı yoktur. Masallardaki ve filmlerdeki bu fantastik durumlar gerçek olmamasına rağmen, insanın yaşadığı acı gerçekliğe karşı gelir ve onda rahatlamaya, umudunu yeşertmeye imkân sağlar. Hatta bazı çocuklarımız bu fanteziden o kadar haz alır ki, kendi hayatında o karaktermiş gibi davranır.

Çalışmamda masal ve uyarlama filmlerdeki evrensel ve milli değerlerin bir kısmını araştırırken yalnızca okulda sınırlanan eğitimi değil, ailede başlayan ve devam eden eğitim durumunu da irdeleyerek bu değerlerin nelere gönderme yaptığını, nasıl örnek olabileceğini ifade etmeye çalıştım.

Çalışmanın ilk bölümünde masal tanımından yola çıkarak masal kavramının tüm ayrıntılarına yer verilecektir. İkinci bölümde "Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler" masalının ne zaman ve nasıl ortaya çıktığı, masalın gerçek halini, "Grimm Kardeşler" ve onların hayat hikâyeleri yer alacaktır. Üçüncü bölüme gelindiğinde sapkınlıklarıyla ün salan Rudi VÖLLER ve Grimmelerin yollarının kesişmesine

değınilecektir. Bölüm dört de masalın çocuklara uyarlanması ve içinde örtük ya da direk bulunan olumsuz imgelere değınilecektir. Beşinci bölümde masalın biri Türk yerli yapım olan ve diğerlerini de yabancı ülkelerin yapımlarına ait olan filmlerin "Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler" masalının uyarlamalarının özetlerine değınilecek ve evrensel ve milli değerlerin bazılarıyla karşılaştırma yapılacaktır. Son olarak altıncı bölümde bu masalın ve uyarlama filmlerin aile ve okulda verilen eğitimde materyal ve araç olarak kullanılırken değerlerin olumlu-olumsuz olarak nelere dikkat edilmesi gerektiğinin altı çizilecektir.

AMAÇ

Masallar geleneksel yazın ürünleri olarak geçmişten günümüze dek gelen, defalarca tekrar edilse de asla bıkmayan, haz alınan, çocuklukta masal kahramanlarının örnek alındığı ve ayrıca yazın sınıflaması içinde çocuk yazını oluşturulan en eski ve birçok farklı türe⁵ esin kaynağı olmuş belki de insanlığın en büyük ve önemli yazınsal metinlerinden bazılarıdır denebilir. Bu çalışmada Fransız masal anlatıcısı Judith Liberman'ın "Masal, çocukları uyutmak, yetişkinleri uyandırmak içindir!" sözü beni tez konumu seçmemde oldukça etkilemiştir. Buradan yola çıkarak günümüzün medyası ve geçmişimizin yazınsal yapı taşı olan masalları birleştiren masal uyarlaması filmleri ve bu filmlerin çocuklara için uygun olup olmadığını, yazınbilim açısından yapmaya çalıştığım çözümler ve değer yargılarına yazılı ve görsel olarak örnek gösterilmesi açısından inceleyip elde edilen veriler doğrultusunda açıklamaya çalıştım. Üzerinde çalıştığım masal; "Grimm Kardeşler" in "Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler" adlı eseri ve bu masaldan uyarlanmış 6 adet filmini bazı evrensel ve milli değerler açısından inceledim. Filmler ana hatlarıyla masalın aslına sadık kalmış gibi görünse de günümüz piyasa şartları ve beklentilerini karşılamak amacıyla uyarlanmıştır. Bu uyarlamalarda zaman zaman +13 ve +18 yaş ve üzerine uygun olabilecek sahneler ve konuşmalar mevcuttur. Bazı değerler oldukça iyi vurgulanmış olsa da şiddet, hırs, öldürme vb. gibi durumlar normalleştirilip sahnelenmiştir. Bu da başında bir yönlendirici ya da bunu

⁵ Örneğın: Filmler, tiyatrolar...

açıklayabilecek birinin olmadığını düşünülerek yola çıkıldığında çocuklar açısından olumsuz semptomlara yol açabilmektedir.

Literatürde birçok benzer nitelikte çalışmalar yapılmıştır. “Filmlerin bir eğitim aracı olarak kullanımına dair yapılan kapsamlı çalışmalardan biri de New Mexico Üniversitesi’nden Joseph E. Champoux’ un Film As A Teaching Resource [Filmlerin Öğretim Araştırması (1999)] başlıklı makalesidir. Champoux çalışmasında, öğrenme kaynağı olarak bir filmin neden ve nasıl kullanılacağını tanımlamakla birlikte, filmin iletişim açısından sahip olduğu kendine özgü niteliklerini anlatmıştır. Ayrıca bir durumu anlatmada, deneysel çalışmalar için bilgi sağlamada, öğrencilere sıra dışı deneyimler biriktirmede de filmlerin ayrıcalığını belirtmiştir. Çalışmada filmlerin avantajlarına ve dezavantajlarına da değinilmiştir.”

Araştırmalarımdan yola çıkarak “Nesrin DUMAN ve Gökhan ORAL’ ın” makale çalışması “Peri Masalları ve Çizgi Animasyon Filmlerindeki Zihin Durumlarının İncelenmesi” adlı çalışmada mentalizasyon için masalın başlangıç noktası olduğu ve çocukların duygu durum ve düşünce yönlendirmede bundan faydalandığının altını çizmiştir. Halil KARATAY’ ın “Dil Edinimi ve Değer Öğretimi Sürecinde Masalın Önemi ve İşlevi” adlı çalışmasında masalın milli ve evrensel değerlerle beraber dil edinimi ve kültürü öğrenme sürecinde masalın önemini vurgulayarak materyal olarak kullanımın faydalarını ve bunun yanında masalda ki zıtlıkların sonuçlarının neler olabileceğini anlatmıştır. Aliye YILMAZ’ ın SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi dergisinde yayımlanan ve aslı “Reception of Arabian Nights in Word” Sempozyumunda farsça sunulan ve kendisinin bu yazımı genişlettiği “Çocuk Eğitiminde Masalın Yeri (Bin Bir Gece Masalları Örneği)” adlı çalışmasında dini ve ahlaki motiflerin toplumsal değerler ve çocuk gelişimi - eğitime katkı sunduğu masalların çok iyi bir eğitim aracı olduğunu savunmaktadır., Melek Özlem Sezer’in “Masallar ve Toplumsal Cinsiyet” isimli kitabı da tezimi ve yaptığım araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir.

Sinema filmleri ister uyarlama olsun ister özgün yapım derslerde materyal olarak kullanımı yabancı dil öğretimindedir. “Dil öğretiminin konu başlıklarına ve etkinliklerine göre hazırlanmış filmler, belirlenen amaca ulaşmada daha etkilidir.

Araştırmalar, film kullanımı ile ilgili belirlenen kriterler sağlanırsa öğrencinin dili öğrenme ve kullanma başarısının artacağını belirtmektedir (Engin, 2002) (Jancewicz, 1987) (Morley ve Lowrence, 1972) (Dikilitaş ve Düvenci, 2009). Kelimelerin ve kavramların öğretimi (Choi, 2009), kelimelerin cümle içindeki kullanışları, anlamları filmdeki karakterlerin konuşmalarıyla öğretilebilir. Sözcüklerin seslendirilmesi, tonlanması, jest ve mimikler gibi iletişimi kolaylaştıran unsurların, beden dilinin öğrenilmesinde de filmler kullanılabilir (Özbay, 2009: 192). Ana dili öğretiminde ise doğru ve etkili telaffuz, vurgu ve tonlama, kekemelik gibi konularda filmlerden ve videolardan yararlanılabilir.” Bu doğrultuda filmin içeriğine yönelik değerleri değerlendirme, farkına vardırma, kültürden bahsetme gibi durumlara da filmler vesile olmuş olmaktadır.

SINIRLILIK

"Grimm Kardeşler" in derlediği 200 masalın 53.sü olan “Sneewittchen” (Kar beyaz) masalı ile bundan yola çıkarak uyarlanan altı adet film olarak belirlenmiştir. Uyarlama filmlerde evrensel değer yargılarından iyi birey olmak, saygı göstermek, ötekileştirmeden kabul etmek incelenirken diğer yandan da şiddet, hırs, korku ve türevleri de incelenmiştir.

ÖNEM

Yeni öğretim materyali olarak kullanılan filmlerin arasında en çok rastlanan film “Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler” in masal uyarlamalarıdır. Kâr amaçlı uyarlanan bu filmlerin aslında büyüme sancısı çeken çocuklarımızın aile ve okuldaki eğitimine ne denli katkı sağlayabileceği ya da zarar vereceği konusunda dikkat çekmek istenmiştir. Burada öğretmeninde eğitimi ve filmi materyal olarak kullanım becerisi de önemlidir. Masal konulu olmalarına rağmen içinde barındırdıkları şiddet, hırs, korku, cinsellik vb. gibi olumsuz durumları olağanlaştırması ve yaş sınırına

uygunluğu tartışmaksızın kullanılması, toplumumuza ait olan ahlaki değerlere zarar vermesini engelleme adına bu çalışma önemlidir. Toplumsal ve milli değerler açısından masal ve uyarlama filmleri ele aldığım zaman; Pamuk Prenses ve Yedi Cuceler (1970), Schneewittchen (2009), Pamuk Prenses'in Maceraları ~ Ayna Ayna Söyle Bana –Mirror Mirror (2012), Pamuk Prenses ve Avcı- Snow White and the Huntsman (2012) adlı uyarlama bu dört film eğitim- ğretim için materyal olarak kullanıma uygun olup, mentalizasyon ve değerler açısından katkı sağlamaya uygundur. Toplumla verimli ve iyi insan yetiştirmek adına birinin (ğretmen, ebeveyn vb.) yönlendirmesi ve gerekli durumlarda açıklama yaparak bilgilendirmesiyle yukarıda söz edilen 4 film iyi örnek teşkil etmektedir. Anca diğer iki uyarlama film; Snow White: A Tale of Terror (1997) ve Blanchevives (2012) eğitim ve ğretim açısından hiçbir alana katkı sağlamaya uygun olmadığı tespit edilmiştir. Bu iki film korku ve aksiyon amaçlı masalın motiflerini ve ana kaburgasını taşıyan, film türüne uygun sahnelerle süslenmiş filmlerdir.

Yapılan çalışmanın diğer bir önemi, yabancı dil edinimi ve eğitim sürecinde, ğretmen ve aile tarafından materyal ya da yol gösterme amaçıyla "ocuk filmi" adı altında kullanılan filmlerin masum olmadığının, aksine kendine ve çevresine kalıcı zararlar verebileceğinin altını izmeektir. Çocuklarda mentalizasyon, evrensel ve milli değerler içinde karşılaştırma ve bu değerlerin aslında çocuğun toplumdaki yerini ve kendi benliğini geliştirirken, masaldan uyarlanan bu 6 film ya da benzerlerinin doğru bir yönlendirme olmaksızın izlemesi ya da izletilmesi, bu ve benzeri konularda yapılan diğer çalışmalarla da yanlışa mahal verebileceğinin farkına vardırılmaktadır.

YÖNTEM

Bu çalışmada kaynak tarama ve betimleme yoluyla "Pamuk Prenses ve Yedi Cuceler" masalı ve bu masaldan yola çıkılarak dünya sinemasında uyarlanan (Pamuk Prenses ve "Yedi Cuceler" (1970), "Schneewittchen" (Kar Beyaz) (2009),

"Blancanieves" (Pamuk Prenses) (2012), "Pamuk Prenses'in Maceraları ~ Ayna Ayna Söyle Bana – MirrorMirror" (2012), "Pamuk Prenses ve Avcı", "Snow White and the Huntsman" (2012), "Snow White: A Tale of Terror" (1997)) isimli filmler çocuğa uygunluk, derslerde materyal olarak kullanabilme ve değerler açısından incelenmiştir. Bu filmlerin ise çocuklara göre olup olmadığı, eğitimde kullanımının uygun olup olmadığı, evrensel ve milli değerler açısından (çalışmada incelenen ve karşılaştırılan değerler; şiddet, hırs ve iyi-kötü, saygı kavramlarıdır) bu filmlerin alenen veya subliminal mesajlar adı altında gönderimde bulunduğuna yönelik tespit edilen hususlara değinilmiştir.

I. BÖLÜM

1.1. Masal nedir? Türk ve Dünya Edebiyatında Masalın Yeri ve Önemi

Çocuk yazınının yapı taşı olan masal kavramının tanımı ve açıklamasından yola çıkılarak "Grimm Kardeşler" hakkında bilgilere yer verilmiştir.

Masal – toplum, masal – eğitim, masaldan uyarılma filmler, filmlerin eğitimde kullanılması, masalı ve filmleri dil edinimi ve diğer alanlarda materyal olarak kullanım, masal ve değerler, masalın ve görsele dayalı ürünlerin çocuğun gelişimine katkı ve zararları olmak üzere daha birçok alanda geliştirilebilecek konular üzerinde geçmişten günümüze ve hatta gelecekte bu gibi çocuk psikolojisi ve eğitimi için önemli olan birçok çalışma yapılmıştır.

1.2. Masal Kavramının Tanım ve Açıklaması

Bu bölümde masal kavramının düz anlamına yer verdikten sonra dünyada ve diğer kültürlerde masal kavramının çeşitli kaynak, mitler, kişiler ve uluslarca dile getirilişi ile masal ve çocuk yazını ile ilintili kavram tanımlamalarına da ayrıca yer

verilecektir. Bu bölümün sonunda Masal tanımlarının kişilere göre farklılık gösterdiği anlaşılacaktır.

Birincil anlamda masal dendiğinde, geleneksel halk masalları anlaşılacaktır. Dolayısıyla, masal tanımlarına geleneksel halk masalından başlamanın daha faydalı olacağı kanaatindeyim. Bu anlamda "masal, halkın yarattığı ya da halk arasında oluşan; ağızdan ağza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen, çoğunlukla olağanüstü durum ve olayları yine olağanüstü kahramanlara bağlayarak anlatan halk hikâyelerine denir". Çeşitli kaynaklara göre masal tanımları aşağıdaki gibidir:

TDK (2016)' ya göre masalın tanımını; "*Halkın yarattığı, hayale dayanan, sözlü gelenekte yaşayan, çoğunlukla insanlar, hayvanlar ile cadı, cin, dev, peri vb. varlıkların başından geçen olağanüstü olayları anlatan edebî tür*)".

Konuşma dilini, o ulusun kendi kültürünü, yapısını, sosyolojik ve psikolojik durumlarını hatta değer yargılarını en basit ve kalıcı şekilde masallar sayesinde öğrenebiliriz. Dildeki gizli kodlara masallar sayesinde ulaşıla bilinmektedir. Masal anlatıcıları da hoş zaman geçirtmekle beraber masalın ait olduğu yerin kültürü, dil kodları, milli kesitleri, ananeleri hakkında bilgi verirler, böylece masal aktarım işini de keyifli ve kalıcı şekilde başarmış olur.

Masal, inandırmakla ilgili savunması olmadan, amacı eğlendirirken ve heyecana sürüklerken eğitici olan, yeri, zamanı, kahramanları gerçek dışı olan, tekerleme gibi edebi türden örnek barındıran, geçmişten haber veren ve hem çocuklara hem de yetişkinlere hitap eden sözlü edebiyat türüdür. Masallar süslü, abartılı, gerçeğe aykırı ifadeler barındırsa da dilbilimcilere ve tarihçilere katkı sağlamışlardır.

Masallar, çocuk yazınının kaynağını oluşturur. Yeni üretilen masalların yazımında çok titiz davranılmalı, çocuğu etkileyebilecek kültürel, ahlak ve cinsel içerikli her türlü olumsuzluktan arındırılmış olmalıdır. Ayrıca onun hayal dünyasını genişletirken ve kişisel gelişiminde de büyük payı olduğunu varsayarsak, basit bir

masalın nelere mal olabileceğini ve nelere faydası olabileceğinin bilince varmalıyız. Masalın tanımında direkt olarak dini içeriklerin olmadığına dair tanımlar bulunsa da aslında kimi masalarda dini imgeler, benzetme ve göndermeler mevcut olabilir⁶.

Eski Mısır'da Masal; Din adamları tarafından yazılan mısır papirüslerinden elde edilen bilgilere göre mısır ve mısır çevresindeki halktan, gelenek görenek ve sosyo – kültürel yapı hakkında bilgi veren masallar mevcuttur.

Babil ve Asur'da Masal; “Babil ve Asur halkına ait belgeler beş bin yıl öncesine kadar dayanır. Bütün dünya masallarında bulunan ortak motiflerin bir kısmını içeren “Gılgamış” ve “Etana” efsaneleri bunların en önemlileri olarak bilinmektedir.

Eski Yunan'da Masal; “Eski Yunan Dönemine ait edebi belgeler arasında halktan derlenmiş masal metnine rastlanmasa da çeşitli masal temlerinin dini kitaplara, destanî şiirlere, hatta dramalara, trajedilere konu edildiği görülür. Bu dönemde yaşayan Ezop tarafından edebi çerçeveye sokulan hayvan masallarının Orta çağdan itibaren tekrar sözlü geleneğe geçmesi ilgi çekici olarak görülür.”

Latin Masal Örnekleri; “Bugünkü masal unsurlarının çoğunu içeren Latin Edebiyatı'na ait “Cupid” ve “Psyche” adlı hikâyeleri içinde bulunduran Metamorphoses, Apuleius tarafından bu dönemde yazılmıştır.”

Hindistan'da Masal; “Büyük bir kısmı Aryan kabilesinden olan Hindistan halkının, Yunan asıllı İonyalı Homeros'tan asırlarca öncesine giden bir yazılı/sözlü edebiyata ve pek az değişen bir dini geleneğe sahip olduğu söylenir. Budistlik, Sihizm Zerdüştlük, Hinduluk, Müslümanlık ve Hıristiyanlık, Hint halkının orijinal sosyo-kültürel geleneğine ilave edilebilecek etkenlerden birkaçıdır”:

⁶ Örneğin; "Pamuk Prens ve Yedi Cüceler", kırmızı elma imgesi. (Bknz: Dini İmgeler/ Elma İmgesi)

Günay'a göre (1975: 17); “Masalın kaynakları ile ilgili ilk ciddi mütalaa olarak bilinen W. Grimm'in “Kinder-und Hausmärchen”⁷ adlı kitabının önsözünde masalların kaynağı konusunda iki görüş ortaya atılmıştır.”

- 1) *Hint-Avrupa Teorisi: Hint-Avrupa dil grubuna giren ulusların ve onların kültürlerine ait masallardır.*
- 2) *Parçalanmış Mitler Teorisi: Adından anlaşıldığı gibi parçalanmış mitlerin oluşturduğu, anlatıma ihtiyaç duyan masallardır.*

Çocukların batı kökenli masalları tanımalarının ve okumasının en büyük nedeni masalların yapılan çevirileridir. Bu sayede kolaylıkla kendi dillerine çevrilen masallara erişebilme fırsatı bulurlar. Çevirilerin çoğu ana hat üzerinden gitse de kimi çevirmenler olduğu gibi aktarma yapmayı tercih etmiş, kimisi ise kendi kültürel özelliklerini ve değer yargılarını dikkate alarak yayım yapmışlardır.

“Masal, içinde barındırdığı kodlar nedeniyle bir kültürel gen haritası gibidir” (Ölçer Özünel, 2011: 60).

Almanca'nın en önemli iki sözlüğü olan Duden ve Wahrig' de de masalla ilgili tanımlamalara yer verilmiştir. Duden' de masal (Märschen)⁸; “Halk tarafından yeni nesillere aktarılan, içinde insanların yaşamına doğüstü güçlerin ve yaratıkların saldırdıkları ve çoğunlukta da sonunda iyilerin ödüllendirildiği ve kötülerin cezalandırıldığı hikâyeler, inanılmaz, uydurulmuş hikâye.” olarak tanımlanırken, Wahrig ise masalı “İçinde doğa kanunlarının yer almadığı ve mucizenin hüküm sürdüğü, zamandan ve mekândan uzak, hayal yüklü anlatılar” olarak tanımlar.

Bu çalışmada, masal uyarlaması filmlerin çekilen ülkeye göre kültürel aktarımı ve değer yargılar açısından karşılaştırılması incelenirse de öncelikle dikkat

⁷ Kinder-und Hausmärchen- Çocuk ve Aile Masalları.

⁸ Das Märschen: im Volk überlieferte Erzählung, in der übernatürliche Kräfte und Gestalten in das Leben der Menschen eingreifen und meist am Ende die Guten belohnt und die Bösen bestraft werden. (Bknz: www.duden.de/ Das Märschen, erişim: 14.05.2018)

edilmesi gereken husus bu filmlerin eğitim alanında kullanıma uygun olup olmadığıdır.

1.3. Masalın özellikleri

Bu bölümde, masalı masal yapan tüm ayrıntı (yer, zaman, tip masalın özellikleri vb.) ve temel özelliklerinden bahsedilecektir. Masalı diğer yazınlardan ayıran en temel özellik, masalın sözlü edebiyat ürünü olmasının yanı sıra özünü oluşturan fantastik, olağanüstü öge kavramının aslında zıtlıklarla karşılaştırma yaparak, dinleyiciyi meraka sürükleyen, hatta taraf tutturun durumların var olmasıdır.

- Masalın Hindistan'da doğduğu düşünülmektedir.
- Masallar, İyi- kötü, doğru – yanlış, güzel – çirkin, fakir – zengin gibi tezatlıkları konu alır.
- Anonim bir türdür masallar. Anlatıla anlatıla kültürel değişime uğrar ve halka ait olur.
- Masallar didaktik⁹ bir nitelik taşır. Yer, zaman ve karakterler belirsizdir. Bunun amacı ise kimse yermek istenmemesidir.
- Masallar” bir varmış, bir yokmuş” ya da” evvel zaman içinde, kalbur saman içinde” gibi tekerlemelerle başlarken bunun devamında dilek kısmı gelir. Türklere ait masalarda bu bölüm “Onlar ermiş muradına...” ya da” "gökten üç elma düştü...” şeklindedir.
- Din ya da dinsel içerik yoktur.
- Masal kahramanları her kesimden olabilmektedir.
- Geniş zaman (-r, -er, -ar) ya da öğrenilen geçmiş zaman (-mişli geçmiş / rivayet) kullanılır.

Masalın konusu evrenseldir, her bireyi ilgilendiren niteliklerdedir. Masalda amaç olumlu olanı yüceltmek, olumsuz ya da kötü olarak tabirle neni cezalandırmaktır. Kısacası iyilik yüceltilir, kötülük eleştirilir. Masalarda her insanı ilgilendiren evrensel değerler (dostluk, sevgi, barış vb.) ve konular anlatılır. Gerçek yaşamda örnek olunabilecek konular işlenir.

⁹ Didaktik; öğretici.

Masalda imkânsız kavramı yoktur. Her an her şey olabilir, bu durum mümkündür. Hayal gücüne dayalıdır.

Masalda belirlenmiş bir yer yoktur. Hayale dayalı ürün olduğu için yer ve mekânda hayal ürünüdür.

Masalda zaman kavramı yoktur. Geçmişten bahsedilir, geçmiş zaman yani -miş kullanılır. “Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, pireler berber iken, develer tellal iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır sallar iken...” gibi tekerlemeler bunu açıklar niteliktedir.

Masal kahramanları hayali olduğu gibi (örneğin; dev) gerçeğe uygun kişiler de olabilmektedir (örneğin; padişah). Kişilere zıt kavramlar yüklenmiştir. Böylece eğitici amaca yönelik hedeflenen amaca ulaşılabilir.

Amacı “eğitici” olmaktır. Kimseyi yermeden ders verme amacı dışında masalın sonunda herkes kendi payına düşeni alır.

Masalların değer eğitimi açısından önemine değindikten sonra kısaca masal türlerine de değinmekte yarar vardır.

1.4. Masal Türleri

Bu kısımda masal türleri ve türlere göre neyi amaç edindiğine dair bilgi verilecektir.

1.4.1. Hayvan Masalları

“Kelile ve Dimne, Aisopos ve La Fontaine masalları” bilinen örneklerdir. Kısa ve amaca yöneliktir.

1.4.2. Olağanüstü Masallar

Adından da anlaşıldığı gibi gerçekle alakası olmayan, olağanüstü durumları anlatan masal türüdür.

1.4.3. Gerçekçi Masallar

Kahramanların, olayların gerçeğe çok yakın olduğu masal türüdür.

1.4.4. Güldürücü Masallar

Eski kültürdeki adı “latife” olan bu masal türünde esprili bir hava yaratılarak konular işlenir. İncili Çavuş, Bektaşî gibi tanınmış kahramanlar bu türe aittir.

1.4.5. Zincirlemeli Masallar

Küçük, basit durumların sıralı biçimde devam ederek oluşturduğu masal türüdür. Oldukça sürükleyici hatta dizi niteliğindedir.

Masal sanatçıları tarafından yazılan ve sözlü eser olmayan bazı eserler bu türün içindedir. Bu bağlamda “anonim masallar” ve “sanatsal masallar” olarak ikiye ayrılabilir.

1.4.5.1. Anonim Masallar

Söyleyeni belirsiz olup nesilden nesle aktarılan amacı güldürürken düşündürmek olan bu masal türünde ahlaki ve kültürel değer yargıları en iyi şekilde yansıtılır. Keloğlan” masalları örnek gösterilebilir.

1.4.5.2. Sanatsal masallar

Sanatsal masallardaki amaç; toplumda var olan sıkıntıları yermek, düşünceyi ifade etmek, ahlaki ve kültürel değerlere dikkat ederek sanatçıları tarafından yazılır. Özetle sanatsal masalların yazarları bellidir. “La Fontaine' in" kaleme aldığı hayvan masalları bu masal türündendir. Şeyhi'nin “Harnâme” si de örnek gösterilebilir.

1.5. Masalın Bölümleri

Masallar 3 bölümden oluşmaktadır. Bunlar;

Serim: Tekerlemelerle giriş yapılır. Kahraman tanıtılır. İşlenmek istenen konu verilir.

Düğüm: Kahramanın başından geçen türlü türlü olaylar anlatılır. Okuyucunun merakı uyandırılır. Olay bir çözüme kavuşturması gereken noktaya getirilir.

Çözüm: Bu bölümde olay bir sonuca bağlanır. İyiler kazanır. Kötüler kaybeder. İyilere ödül, kötülere ceza verilir. İyi dileklerle masal bitirilir.

Olağanüstü öge, kahraman ve olaylara yer veren öykülerden oluşan “masal” bir terim olarak aslında “Sindirella”, “Çizmeli Kedi”, “Keloğlan” gibi sözlü geleneğin ürünleri olan halk öykülerini kapsar. Ama değişik sanatçılar tarafından kaleme alınan ve sözlü gelenekle ilişkisi olmayan edebî yönü ağır basan bazı eserler de bu türün içinde yer alır.

1.6. Masalların Anlatım Özellikleri

Bu bölümde masalların belli başlı dil ve anlatım özelliklerine değinilecektir. Dil ve anlatım biçimi, masal için en belirleyici hususlardan biridir.

1.6.1. Akıcılık

Anlatım hiçbir engele takılmadan akıp gider. Gereksiz söz tekrarları, ikilemeler yapılmaz. Dile takılmadan bir solukta kolay söylenebilen sözcükler seçilir, ses akışını bozan, söylenmesi güç seslere ve kelimelere yer verilmez. Cümle öğeleri yerinde kullanılır, noktalama işaretleri önemlidir.

1.6.2. Duruluk– Açıklık

Gereksiz ifadeler yer verilmez. Anlaşılması güç cümleler kurulmaktan kaçınılır. En az sözcükle anlatılmak istenilen anlatılır. Bir cümleden herhangi bir kelime çıkarıldığında cümlenin anlamı değişmiyor ya da cümlenin anlamında daralma olmuyorsa o sözcük gereksizdir ve kullanılmaz. Değişik anlamlara gelebilecek sözcükler açık değildir.

1.6.3. Yalnlık

Anlatım sade, gösterişsiz ve süssüz olur. Duygu ve düşünceler kısa ve kesin ifadelerle dile getirilirler. Anlatıma katkısı olmayan sıfat, benzetmeler ve ikilemeler kullanılmaz. Şehirde kırsal ortama gidildikçe masaldaki ifade sadeleşir.

Kendine has anlatım biçimi olan masal üç bölümden oluşur (hayvan masalları dışında). Bu bölümler sırasıyla döşeme (giriş), gövde(gelişme) ve sonuç bölümleridir. Bazen bir tekerleme ile masala başlanır, bunun amacı dinleyicide merak uyandırıp dikkat çekmektir. En çok kullanılan tekerleme ise:

"Bir varmış, bir yokmuş" veya

"Evvel zaman içinde... " tır."

Masalın amacı eğitici ve ders verici olduğundan konular buna yönelik seçilmektedir. Hayvan masallarında ise amaç tamamen ders vermektir. İyi yüceltilir, kötü ise cezalandırılır.

“Masal anası” kavramının oluşum sebebi tamamen masalların Anadolu'da çoğunlukla kadınlar tarafından anlatılmasıdır.

Masallarda nadir de olsa dini motifler görülebilmektedir. “Hint masallarında Budizm'in, Japon Masallarında Şintoizm ve Budizm'in etkisi görüldüğü gibi Türk masallarında da İslam dininin etkisi açıkça görülebilmektedir”.

Kısaca derlenmeye çalışılan masallardaki dil ve anlatım özelliklerinden sonra Türk ve dünya yazınlarında masal konusuna da çok kısaca değinmek gerekmektedir.

1.7. Dünya ve Türk Edebiyatında Masal

Bu bölümde masalın Türk ve Dünya edebiyatındaki yeri, anlamı, kültürel ve bölgesel olarak masal kelimesinin değişimi hakkında terimsel ve kavramsal olarak kısa bir değerlendirmeye yer verilecektir.

Aslı Arap dilinden “mesel” olan dilimize masal olarak geçen kelime, bazı kültürlerde “ertegü, ertek, erteki, çöçak” olarak da kullanılabilir. Masal, sözlü edebiyatın yapı taşlarındandır. Halka özgü, ağızdan ağza yayılan, geçmişten gelen olağanüstü olanı anlatan hikâye türüdür. Sözlü edebiyatın yapı taşlarındandır.

"Genellikle olağanüstü kahramanlara ve maceralara yer verilen, konusu hayali, kulaktan kulağa anlatılarak geçen halk hikayesi" (...)

"Aslında iştikakına göre, Habeş'çe mesi, messale Aramice "masla" ve İbranice "maşal" gibi, mukayese ve karşılaştırma ifade eder; tabirler mutata olarak bu şekli aldıkları için, bu kelime de sonra umumi olarak, atalar-sözü ve darb-ı mesel manasını almıştır", (İslam Ansiklopedisi, Maarif Basımevi).

Masalın öncüsü olarak bilinen kişi Alman Wilhelm Grimm'dir. Grimm, 1856 yılında “Grimm Kardeşler” adı altında hazırladığı " Kinder-und Hausmärchen "¹⁰ (Çocuk ve Aile Masalları)' isimli Almanca masal derleme hazırlamışlardır.

Rus F. Radloff, 1866-1907 arasında Asya'da bulunduğu dönemlerde Türklerden dinlediği sözlü hikayeleri derleyerek, Türk masallarını derleyen ilk kişi olmuştur.

¹⁰Kinder-und Hausmärchen ¹⁰ (Çocuk ve Ev Masalları) diye çevrilmiş olsa da aslında doğrusu Çocuk ve Aile Masalları'dır.

1.8. Masalların Sınıflandırılması ve Çeşitleri

Sınıflandırma çalışmaları 20.yy. da başlamıştır. İlk sınıflandırma çalışması Alman "J. G. Von Hahn; 1864" ve Danimarkalı "H.F. Fielber 1864" ve de İngiliz "J. Jakobs 1891" tarafından yapılmıştır.

Finli masalcı Antli Aarne, Fin, Danimarka ve Alman masallarında kullanılan sınıflandırmayı 1910 yılında yapmıştır. Antli Aarne'nin yaptığı sınıflandırma şöyledir:

1.8.1. Hayvan Masalları:

- ✓ "Vahşi (ayı, tilki, aslan vb.) Hayvanlar
- ✓ Vahşi Olup (köpek, kedi vb.) Evcilleşebilen Hayvanlar
- ✓ Ormanda Yaşayan Hayvanlar
- ✓ Ev Hayvanları
- ✓ Kuşlar
- ✓ Balıklar
- ✓ Diğer hayvanlar"

1.8.2. Asıl Masallar

- ✓ Peri Masalları
- ✓ Legend¹¹ Tarzındaki Masallar
- ✓ Hikâye Tarzındaki Masallar
- ✓ Şeytan Masalları"

1.8.3. Fıkralar

- ✓ "Karı- koca fıkraları
- ✓ Budala fıkraları"

Türkiye'de ise ilk sınıflandırma 1953 yılında Alman Wolfram Eberhard ile beraber Naili Boratav tarafından yapılmış (Typen Türkischer Volksmaerchen -Türk

¹¹ Legend- efsane, efsanevi.

Halk Masalı Tipleri) ve bu sınıflandırmayı kendi eseri "100 Soruda Türk Halk Edebiyatı'nda" kullanmıştır. Eserdeki sınıflandırma ise şöyledir:

- ✓ "Hayvan Masalları
- ✓ Hayvan ve insan masalları
- ✓ Hayvan veya bir ruh bir insana yardım eder
- ✓ Tabiatüstü bir ruh veya hayvanla evlenme iyi ruhla ve evliyalarla yaşama
- ✓ Kötü ruhlarla yaşama Kaderin hâkimiyeti
- ✓ Rüya Bir kız, sevgili bulur
- ✓ Bir erkek, sevgili bulur
- ✓ Fakir bir kız, zenginle evlenir
- ✓ Hor görülen koca kahramandır
- ✓ Kıskançlık ve iftira
- ✓ Zina ve baştan Çıkarıma
- ✓ Acayip icraat ve olaylar
- ✓ Acayip davalar
- ✓ Realist masallar
- ✓ Acayip tesadüfler".
- ✓

Dünya edebiyatında masal türündeki ilk eser, Hint edebiyatının ürünü olan ve Beydeba' nın yazdığı "Kelile ve Dimne" sayılabilir. Fabl şeklindeki bu eserin dışında, "Bin Bir Gece Masalları" da bu türün güzel örnekleri arasında yer almaktadır. "La Fontaine" ilk masalcıdır. Onun dışında en ünlüleri "Grimm Kardeşler" ve "Andersen Masalları" dır. Ayrıca efsaneleşmiş "Bin bir Gece" masallarını da unutmamak gereklidir.

"Keloğlan" Türk edebiyatında yer alan masallardaki en tanınmış baş kahramanıdır. La Fontaine' e ait masallar ise "Tercüme-i Manzume", 1859 yılında Şinasi tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Eflatun Cem Güney ise bunları derleyip kitap haline getirmiştir.

II. BÖLÜM

2.1. PAMUK PRENSES VE YEDİ CÜCELER MASALI' NIN ORTAYA ÇIKIŞI

Bu bölümde "Grimm Kardeşler" in derlemiş olduğu "Schneewittchen" masalının ortaya çıkışı, "Grimm Kardeşler" in kim oldukları ve biyografileri ile Rudi Völler hakkında kısa bilgi ve değerlendirme yapılacaktır.

"Grimm Kardeşler" in derlediği "Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler" (1812) adlı masalın yayınlandığı tarihten günümüze kadar sinemadan, çizgi romana, çizgi filme, reklâmlardan, afişlere, müzikallerden, teatral gösterilere, eğitim amaçlı kullanımına kadar geniş bir yelpazeye ilham kaynağı olmaktadır. Edebi bilimlerden uluslararası filmlere kadar masala birçok kez farklı uyarlamalar yapılmıştır." Örneğin;

- "Ertem Göreç-"Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler" (1970),
- "Hans-Werner Honert, Ernst Geyer- Schneewittchen" (2009)
- "Pablo Berger- Blancanieves" (2012),
- "John Cheng, Bernie Goldmann, Ryan Kavanaugh- "Pamuk Prenses\'in Maceraları ~ Ayna Ayna Söyle Bana –Mirror Mirror" (2012),
- "Rupert Sanders- "Pamuk Prenses ve Avcı", – "Snow White and the Huntsman" (2012),
- "Michael Cohn- Snow White: A Tale of Terror" (1997)

"Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler" konulu filmleri günümüze değin masalın temeline, ana çatısına, ana temasına ve omurgasına sadık kalınarak pek çok kez beyaz perdeye uyarlanmış olup korku, aksiyon, aşk film türleri olarak ayırım göstermiştir. Ve bu filmler ciddi izleyici sayısına ulaşmıştır.

Ana karakterler ve onlara yüklenen masaldaki özellikler bu 6 filmde de aynen korunmuştur. Hikâyenin ve başkahramanın ilk basımındaki ismi Almanca “Schneewittchen”, Türkçe ise (Kar beyaz) Pamuk prensesdir.

“Yakın zamanlara gelinceye kadar, halk dilinden derlenen masalların metinlerini yayımlayanların en titizleri bile, olsa olsa masalın konusuna dokunmamayı vazife bilmişler, bununla beraber, okuyucunun sanat zevkini incitmemek kaygısıyla her biri kendi anlayışına göre masalın dilini, üslubunu, akıcılığını, yontmaktan, inceltmekten kendilerini alamamışlardır”. Bu kaygılarla meydana gelen masal kitapları, masalın "içindekinden" (özünden) bir şey yitirmese bile, onun bütün özelliklerini vermekten de uzak kalır. Gerçi "Grimm Kardeşler" gibi bazı derleyiciler halk masalını asıl kaynaklarından aldıkları ve "masalın yapısını, bütün inceliklerine kadar iyi benimsedikleri için, onun sözlü gelenekteki tadına yaklaşan bir üslup ve dil çeşnisi bulabilmişlerdir. Ama gene onların masalları da tam anlamıyla halk masalı değil, hiç olmazsa dilinde ve üslubunda az çok ebedileştirilmiş, işlenmiş metinlerdir" (Boratav, 2007: 25-27).”

2.1.1. Grimm Kardeşler ve Grimm Masalları

Bu bölümde Wilhelm ve Jakob Grimm Kardeşlerin biyografilerine yer verilecektir ve masal derlemelerinden bahsedilecektir.

Grimm Kardeşlerden Jacob Grimm; Alman dil bilimcisi ve yazarıdır. 1785 de Hanau’da doğmuştur. İlk önce hukuk eğitimi aldı. Birçok diplomatik görevde yer aldı ve 1930 yılında üniversiteye profesör oldu. Krala karşı gelince görevinden alındı. (Hanau, 1785-Berlin 1863). Bilimler Akademisi üyeliğine seçildi. 1848’de Frankfurt Meclisi’nde milletvekilliği yaptı. Kendisi Çağdaş Alman filolojisinin kurucusudur. Germen dillerindeki ses değişimini tespit etti, çok sayıda dilbilim

kavramı oluşturdu. En önemli eseri ve edebiyata katkısı kardeşiyle beraber çalıştığı “Kinder-und Hausmärchen” adlı eser 3 cilt olarak yayınlandı. Diğer eserleri ise;

- Eski Alman Usta Şarkıları Üstüne¹²
- Alman Efsaneleri¹³
- Almanca Dilbilgisi¹⁴
- Alman Dili Tarihi¹⁵
- Almanca Sözlük¹⁶

Diğer kardeş ise, Wilhelm Grimm Alman yazardır. Hanau’ da 1786 yılında doğmuştur. O da abisi gibi hukuk öğrenimi görmüştür. 1814-1829 yıllarında kitaplık sekreteri olarak çalışmıştır. 1831’de Göttingen Üniversitesi’ nde profesör oldu. Oda abisiyle aynı kaderi yaşayarak görevinden alındı. 1841’de iki kardeş Berlin’de Bilimler Akademisi üyeliğine seçildiler. Wilhelm Grimm’ in eserleri:

- Alman Kahramanlık Efsaneleri¹⁷
- Freidank Üzerine¹⁸
- Küçük Yazılar¹⁹ (ölümünden sonra derlenmiştir.)

Carl Grimm hırslı, çalışkan, başarılı, hukukçu bir baba ve sorumluluk duygusu yüksek, özverili bir annenin altı çocuğunun en büyük ikisi olarak dünyaya gelmişlerdir. Doğdukları şehir Hanau, sonrasında Kassel, Steinau, Lyzeum ve nihayet üniversite eğitimi için gittikleri Marburg şehirlerinde sürdürdükleri hayatları elbette kişilik özelliklerini ve dolayısıyla yaptıkları işleri olumlu ve olumsuz pek çok yönden etkilemiştir. Kalvinist Kilisesi’nde katı bir dini eğitim almalarının; Steinau’ da kırsal hayata ilgi duyup çiftçiliğe, doğaya, köy geleneklerine ve batıl inançlara aşına olmalarının; babalarını kaybederek anneleriyle kalmalarının, maddi sıkıntılarla karşılaşmalarının ve nihayet yaşadıkları dönemin siyasi ve kültürel olaylarının

¹² Über den altdeutschen Meistergesang

¹³ Deutsche Sagen

¹⁴ Deutsche Grammatik

¹⁵ Geschichte der deutschen Sprache

¹⁶ Deutsches Wörterbuch

¹⁷ Die Deutsche Heldensage

¹⁸ Über Freidank

¹⁹ Kleinere Schriften

etkileri onların masallarında aleni bir şekilde görülmektedir (bkz. Jack Zipes, 2007: 1-4).”

Hukuk eğitimi almak için gittikleri Marburg Üniversitesi'nde Profesör Friedrich Carl von Savigny'nin dikkatini çeken "Grimm Kardeşler" için hayatlarının bundan sonraki kısmı bambaşka bir yöne doğru ilerlemiştir.

Hukukun özünü, ancak kökenleri halkın dil ve geleneklerinin gelişiminde arandığında ve hukukun içinde geliştiği tarihsel bağlam araştırıldığında anlaşılabilirliğini iddia eden Savigny, "Grimm Kardeşler" i etkileyerek kendilerini antik Alman edebiyatı ve folkloruna hayatları boyunca hizmet etmelerine sebep olmuştur. "Grimm Kardeşler" Marburg'da Savigny'den tarihsel yöntemin; sadece hukukun değil, edebiyatın da kökenlerini belirlemede nasıl yardımcı olabileceğini öğrenmişler ve Savigny'nin çevresindeki Almanya'nın birleşmesi gerektiğini düşünen aydınlarla tanışarak onlardan da etkilenmişlerdir" (bkz. Zipes, 2007: 7).

Jacob ve Wilhelm'in Savigny vesilesiyle arkadaş oldukları Achim von Arnim ve Clemens Brentano, 1805 sonbaharında "Des Knaben Wunderborn" isimli eski Alman halk şarkıları derlemelerinin ilk cildini yayınlamışlardır. Bu alandaki çalışmalarına halk hikâyelerini derleyerek devam etmek isteyen Brentano, ileride yayımlayacağı sözlü halk hikâyeleri cildi için "Grimm Kardeşler" den yardım istemişlerdir. Böylelikle Grimm'ler eski kitaplardan halk hikâyeleri seçmiş, Kassel'deki tanıdıkları ve akrabalarından onlara hikâye anlatmalarını ya da kendi yakınlarından ve arkadaşlarından toplayıp onlara getirmelerini istemişlerdir. Bu ilk evrede Grimm'ler bütün enerjilerini araştırmalarına veremedikleri gibi yaptıkları işin önemini de pek fark etmemişlerdir. Yine de kendilerini Alman halkının "doğal şiir" ini açığa çıkarmaya adanmışlardır. Araştırmanın hepsi Alman kültürel mirasıyla ilgili önemli gerçekleri içeren epik şiirler ve hikâyeleri ortaya çıkarmaya yöneliktir. "Grimm Kardeşler" kendilerini eski Alman geleneğine adanmış duygunun dışında, Alman kültürünü sözlü ve yazılı formlarında yeniden oluşturma işinin içine çekilmişlerdir. "Grimm Kardeşler" bu süreçte eski Alman edebiyatıyla ilgili çalışmalarının sonuçlarını yayınlamaya başlamışlardır. 1810'da Brentano ile onun

için topladıkları hikâyeleri yayımlama konusunda anlaşmışlar, "Kinder- und Hausmärchen"ı 1812'de akademik bir nitelikte yayımlamışlardır. "Grimm Kardeşler" çalışmaya başladıklarında böyle bir cilt yayımlamayı hiç düşünmemişler, çocuklar için bir şey yapmayı akıllarından bile geçirmemişlerdir.

Fakat "bu cilt onların Alman halkının "doğal şiir"ini ortaya çıkarmak için yaptıkları büyük projenin sadece bir parçası olmuş, çalışmalarıyla ün kazanmaya başlamışlardır" (bkz. Zipes, 2007: 8-16).

Halk Bilimci olarak bilinen Zipes, "Grimmlerin temel derleme yöntemlerinin masal anlatıcılarıyla evlerinde tanışarak daha önce bir ya da daha fazla kez duyup not etmiş oldukları masalları onlara yüksek sesle anlatılmak üzere ifade etmiştir". Bu süreçteki masal anlatıcılarının "aristokrat ya da orta sınıf mensubu genç eğitilmiş kadınlar olduğunu" söyleyen Zipes isim vererek, bu kişilerden bazılarının "Wild ailesinden Dortchen, Gretchen, Lisette, Marie, Elizabeth ve anneleri Dorothea; Hassenpflug ailesinden ise Amalie, Jeanette ve Marie" olduklarını belirtmiştir. Söz konusu bu kişilerin dedilerinden, mürebbiyelerinden ve uşaklarından duymuş oldukları masalları anlatmak için düzenli olarak buluştukları yine Zipes tarafından dile getirilmiştir. Zipes ayrıca, Jacob Grimm'in 1811 yılında "Westphalia'da Werner von Haxthausen'i" evinde ziyaret ederek orada genç kadın ve erkeklerden oluşan (Ludowine, Marianne, ve August von Haxthausen; Jenny ve Annette von Droste-Hülshoff) bir toplulukla tanışıp onların anlattıkları masalları not ettiğini de sözlerine eklemiştir. Zipes' a göre "yine de masal anlatıcıları çoğunlukla Almanya Cumhuriyetinin güneybatısında yer alan bir eyalet olan Hessia'dır. Grimm'lerin masallarını derledikleri masal anlatıcılarının isimlerini, mesleklerini ve kırsalda yaşamadıklarını ifşa eden araştırmacı, Grimmlerin kayıt altına aldıkları pek çok masalın "aslında Fransız menşeli olduklarını çünkü Hassenpflugların aslında Fransız soylu olup Fransızca konuştuklarını" vurgulamıştır." Zipes, "Grimmlerin bilgilerinin çoğunun Alman ve Fransız sözlü ve yazılı geleneklerinin en bilinenleri ve söz konusu iki kaynağın birleştirilmiş motifleri olduğunu da" kaydetmiştir. Bunlara ek olarak Grimmlerin masal anlatıcılarından dinledikleri masalları doğrudan "kitap ve

dergilerden aldıkları, masalların üslubuna uygun olarak düzenlediklerini" de yine Zipes ifade etmiştir "(bkz. Zipes, 1992:24.)"

Ewig, "Grimm Kardeşler" in dostları Clemens Brentano' ya gönderdikleri masal müsveddelerinin (manuskriptlerinin), Brentano' nun geride bıraktıklarıyla birlikte Alsap' taki Ölenberg manastırına ulaşmasıyla birlikte ancak yakın bir geçmişte basılabildiğini belirterek I. cildi 1812 yılında, II. cildi 1815 yılında yayınlanan ilk baskılardaki masalların el yazısıyla yazılmış orijinallerinden farklılık gösterdiklerine dikkat çekmiştir." Bu farklılıklarda dil daha bağdaşıktır. Küçük notların yerini toparlanmış anlatımlar almıştır. Yıl 1812' de yayımlanan I. Ciltte 86 masal varken son baskıda 200 masal vardır ve artık hayallerinde halk kitabına ulaşmışlardır.

İçöz de "en bilinen derleme olan Jacob ve Wilhelm "Grimm Kardeşler" in 1812 yılında yaptıkları "Kinder-und Hausmärchen" adlı masal derlemesi içindeki masalların özlerinden çok şey kaybettiklerini" ifade etmiştir. İçöz;

"Grimm Kardeşler" in ağızdan ağza dolaşan şekillerinde daha fazla olan şiddet ve cinsellik içeriğini azaltarak masalları ahlak dersi niteliğine büründürdüklerini belirterek; masallardaki bakış açısı dönemin dinleyici ve okuyucu kitlesinin yapısına göre sansürlenmiş, değiştirilmiştir ama karakterler doğrudan ve tek boyutlu olmaya devam etmiştir" ifadesini de eklemiştir" (İçöz, 2008: 52).

Ursula Ewig de "Grimmlerin yaptıkları çalışmada masalın daha çok yazınsal yönünün düşünüldüğünü ve sıra ile tek tek ele alınan masallara yeniden şekil verilerek pürüzlerinin giderildiğini" belirtmiştir. Bunu daha çok "Wilhelm'in yaptığını" öne süren Ursula Ewig, "1814 yılından beri masalların sadece onun tarafından düzenlendiğini ve onun Jacob 'a göre "daha ağır basan sanatçı kişiliğini bu düşüncesine kanıt olarak" göstermiştir." Ursula Ewig' e göre "masalların sadelik ve incelik bakımından son biçimlerini almaları Wilhelm sayesinde olabilmiştir. Wilhelm Grimm masallarının üslubunu yaratan kişidir" (bkz. Ewig, 2005: 383).

Ewig, “Wilhelm'in masallar üzerindeki bu etkisini olumsuzlaştırmamış, aksine onun masallara yaklaşımını masalları yeniden yazan başka yazarlardan farklı bir yere konumlandırmıştır” yorumunu yapmaktadır.

“Ewig' in de üzerinde durduğu "Grimm Kardeşler" in masal metinlerinde birtakım değişiklik yapmalarının sebebi aslında daha en başta halk masallarıyla ilgili çalışmalarının temelindeki sebeptir. Dégh bu konuyla ilgili görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:”

Bilimsel bir bakış açısıyla ilk olarak halk hikâyelerini toplayan / derleyen Jacob ve Wilhelm Grimm, "Kinder- und Hausmärchen" (1812-14, iki cilt) adlı eser için hem şairlerin sözlü anlatımlarından hem de önceki edebi koleksiyonlardan derlemeler yaptılar. Çünkü "eski" ve "halk" onlar için belirleyiciydi. Bilgin olan Jacob, hikâyeleri topladıkları şekliyle yazmak istedi. Edebiyatçı olan Wilhelm ise toplanan hikâyelerin "kusurlu biçimlerinden hoşlanmadı ve hikâyeleri, onları asıl yaratana layık yapmak için" düzeltti. "Hikâyelerin doğal şairleri, halktı; Wilhelm Grimm tarafından biçimlendirilen ve tekrar yazılan 200 hikâye uluslararası halk hikâyelerini üzerinde çarpıcı bir etki yarattı" (Dégh, 2006: 205).”

Zipes, “Grimmler Kardeşler hayatlarını Alman halkının "doğal şiiri" ni açığa çıkarmaya adadıklarına ve araştırmalarının hemen hepsini Alman sosyo-kültürel mirasıyla ilgili önemli gerçekleri içeren epik şiirler, sağalar ve hikâyeleri ortaya çıkarmaya yönelik olduğuna dikkat çekmiştir.

"Grimmleri eski Alman edebiyatına çeken, toplumu bir arada tutan kültürün en doğal ve saf formlarının dilbilimsel (linguistic) olduğu ve mutlaka geçmişte konumlandırılmış olması gerektiği inancıdır. Grimmlere göre modern edebiyat çok zengin olmakla birlikte yapaydır ve halkı bir arada tutan ve halkın deneyimlerinden doğallıkla çıkan halk kültürünün hakiki özünü yansıtmamaktadır" (bkz. Zipes, 2007: 10).”

"Grimm Kardeşler" ilk makalelerinde "hikâye ve efsane üzerine kurulu yazın ya da bir zamanlar sözlü yazın olan edebiyatın kökenleri hakkında benzer görüşleri formüle etmişlerdir. Halk şarkılarını, hikâyelerini, atasözlerini, efsanelerini ve belgeleri toplamalarının amacı eski Alman şiirinin tarihini yazmak ve sanat şiirinin geleneksel halk malzemelerinden nasıl doğduğunu göstermek olmuştur. “"Grimm Kardeşler"”, doğal şiirin Rönesans süresince sanat şiiri tarafından aşama aşama geri çekilmeye ve halk arasında sözlü gelenek içine sığınmaya zorlandığını düşünerek bunu ortaya koymayı hedeflemişlerdir. Grimmlere göre bu gelişmede bir tehlike vardır, doğal formlar unutulacak ve ihmal edilecektir. Bu sebepten kardeşler, edebiyat tarihçileri olarak modern Alman edebiyatının saf kaynaklarını korumayı ve yazılı kültürün sözlü geleneğe olan borcunu ya da bağına açığa çıkarmayı kendilerine görev bilmişlerdir" (bkz. Zipes, 2007: 11).”

"Grimm Kardeşler", Alman edebiyatında kilit nokta olmuşlardır. Alman kültürünün, hayat tarzının, geçmiş – gelecek bağlantısı hakkında önemli noktalara değinerek günümüze kadar aktarımını sağlamışlardır. Günümüzde bile hatta geleceğimizde bu halk masalları hayatımızın bir parçası olmaya devam edecektir.

Öncelikli olarak "Grimm Kardeşler" in halk masallarını gerçekten masal anlatıcılarından derleyip derlemediklerinden önce ne amaçla masal çalışmaları yaptıklarını anlamak sorunun yanıtlanması sürecinde yol gösterecektir.

"Grimm Kardeşler" in başlangıçta "sözlü gelenekte yaşamakta olan folklor malzemelerini ihmal edilmekten ve unutulmaktan kurtarmayı amaç edindikleri belirtilmiştir" (bkz. Ewig, 2005: 376; Walsh, 2001: 183).

Danacı da benzer bir düşünceyle "Grimm Kardeşler" in masal anlatma geleneğinin git gide yok olması sebebiyle köy köy, kasaba kasaba dolaşarak masal derlediklerini ve derledikleri bu masalları bir araya getirerek ilk cildi 1812 yılında, ikinci cildi 1815 yılında "Kinder-und Hausmärchen" adını verdikleri kitabı yayımladıklarını belirtmiştir" (bkz. Danacı, 2010: 13)”

Grimm masallarının yaratım, yayılım ve yeniden yaratım süreçlerinde diğer masallardan ayrı olarak farklılık gösterdikleri araştırmacılar tarafından tespit edilmiştir. Zipes' in de sözünü ettiği gibi "Grimm masallarının aslında kırsalda köylüler ziyaret edilerek sözlü kültürden derlenmedikleri; masal anlatıcılarının aristokrat ya da orta sınıf mensubu genç eğitilmiş kadınlar oldukları ve bu kişilerin dadılarından, mürebbiyelerinden ve uşaklarından duymuş oldukları masalları" "Grimm Kardeşler" e anlattıkları; hatta "Grimm Kardeşler" in de "masal anlatıcılarından dinledikleri masalları, doğrudan kitaplardan ve dergilerden aldıkları masalların üslubuna uygun olarak düzenledikleri" iddia edilmektedir (bkz. Zipes, 1992: 24). Üstelik bununla da kalmayıp "Grimm Kardeşler" in "Kinder- und Hausmärchen" ismiyle yayınladıkları masal kitaplarındaki masalları "her yeni basımda bilhassa çocukların ahlaki değerleri için zararlı olabilecekleri endişesiyle şiddet ve cinsellik içeriğini azaltarak ahlak dersi niteliğine büründürdükleri de Grimm masalları ile ilgili öne sürülen görüşler arasındadır" (bkz. İçöz, 2008: 52).

Jacob Grimm "halk masallarını asıl edebiyatın eski şekli ve özü sayarken, romantiklerin sanat masalı türünün de kesinlikle ayrı tutulması gerektiğini belirtmiştir" (bkz. Güneş, 2006: 7).

III. BÖLÜM

3.1. Rudi Völler ve "Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler" Masalının İlk Oluşumu

Kesin bir yazılı metin bulunmasa da internet ortamında sürekli karşımıza çıkan Rudi Völler ve "Grimm Kardeşler" in Pamuk Prenses masalının ilk oluşumu hakkında bilgi veren ve "tamamen cinsellik, pornografik, sapkınlık içeren, büyüklere yönelik oluşturulmuş sözde "masalı paylaşmakta" bir sakınca görmedim. Böylece masalda gizli bulunan imge ve simgelerin aslında nelere olduğuna ışık tutabileceğine inanmaktayım.

"Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde... Jacob ve Wilhelm "Grimm Kardeşler" 'in Frankfurt'a uzanan yolculuklarının sebebi, Frankfurt'ta yaşayan zengin banker Rudi Völler'e kendisi için özel yazdıkları hikâyeyi teslim etmektir".

Rudi Völler, "Grimm Kardeşler" den kendisi için bir hikâye yazmalarını istemiştir. Bunu isteme sebebi ise tamamen sapkıncadır. Çünkü kendi fantezi ve seks hayatından sıkılmış, deneyebileceği her türlü fanteziyi denemiştir. Ayrıca farklı şeyler aramaktadır. Hikâyenin tamamen pornografik olmasını istemiştir. "Grimm Kardeşler" de Burada devreye giren "Grimm Kardeşler" Völler' in isteğine karşın Frejya' nın cücelerle olan ilişkisini baz alarak yeni bir hikâye yaratmışlardır. Frejya ise mitolojik bir tanrıçadır. Aşkın ve cinselliğin tanrıçasıdır. Mitolojik hikâyeye göre; isimleri "Alfrigg, Berling, Grrr ve Dvolin" olan dört cüce muazzam bir kolye yaparlar. Bunu gören tanrıça ona sahip olmak istemektedir. Âmâ ona sahip olma şartı ise bu dört cüceyle geçireceği tek bir gecedir.

"Grimm Kardeşler", yarattıkları pornografik hikâyeyi, Cehennem, Araf, Cennet temalarını konu alan Dante' nin İlahi Komedyası ile Rudi Völler' in sapkın fantezileriyle birleştirerek "Pamuk Prenses", yani gerçekte" 'Maria Sophia Margerete

Christina Von Erthal' ve yedi ölümcül günah" hikâyeyi 1320 yılında tamamlamışlardır.

Völller hikâyeden öyle haz alır ki, "hikâyenin kendisine sunduğu zevk denizinde uzun geceler yüzer. Zira bir zaman sonra içinde yüzdüğü haz denizi kendisine dar gelmeye başlar ve bu denizi, okyanusa çevirmek için "Grimm Kardeşler" le tekrar bağlantıya geçer". İstedığı tek şey; hikâyenin çocuklara okunabilecek hale gelmesidir. Völller' in yalnızca tek bir şartı vardır; "masalda haz aldığı cinsel hezeyanların yerini aynen koruması ve yüzdüğü haz denizine ebeveynler okurken, çocuklar da dinleyip, hayal kurarken dahil olmasını istiyordu". Haz aldığı cinsel hezeyanlar masalda yerini aynen koruyacaktır. Masalın arık yedi cücesi vardı. Yedi Cüceler yani;

- "Anger – Öfke
- Avarice – Açgözlülük
- Envy – Kıskançlık
- Gluttony – Oburluk
- Lust – Şehvet
- Pride – Gurur
- Sloth – Tembellik"

Bu cüce isimleri aslında Dante' nin ilahi komedyasında cennete girmeden önce arınılması gereken yedi ölümcül günahı temsil etmektedir. "Grimm Kardeşler" hikâyenin ilk oluşumunda cücelere bu yedi günahın ismini vermişlerdi. Bunun nedeni ise Völller' in isteğiydi. Völller, "günahtan korkmuyordu aksine günahkâr olmaktan haz alıyordu". "Pamuk Prenses" ormanda cücelerin evini keşfeder ve içeri izinsiz girer. Cüceler evde yoktur ama masada bıraktıkları yedisine de ait tabak vardır. "Pamuk Prenses" bu yedi tabaktan da birer kaşık tadar ve böylece yedi günahın da tadına bakmış olur. Ona haz veren bir duyguydu günahlarla oynamak, günah işlemek. "Grimm Kardeşler" hikâyeyi masal haline getirince cücelerin isimlerini değiştirme kararı aldılar. Yani; Tembel, Obur ve Öfkeli dışındaki diğer

dört cücenin ismini değiştirildi. Masalın kahramanları ise yedi cüce, kral, avcı, prenses, prens ve üvey anne yani kraliçedir.

"Grimm Kardeşler" in "Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler" masalı, ismi "masumiyetle eş olan, masalın sonunda Prensi tarafından bulunan ve sonsuza kadar mutlu yaşayacağına emin olduğumuz Pamuk Prensesin başına gelenleri konu almaktadır". Pamuk Prenses'e sıkıntı veren tek şey, kıskanç üvey annenin dürüst aynasıdır. Başına gelen her şey, bu büyülü aynanın büyülü güçlerinden kaynaklanır. Aynanın Pamuk Prensesin üvey annesinden bin kez daha güzel olduğunu iddia etmesi, olay örgüsünün düğüm noktasına ulaşmasına neden olur. "Geçimini yedi cücenin evini düzenleyerek ve onlara yemek yaparak, evlerini temizleyerek, çamaşırlarını yıkayarak ve ihtiyaçlarını karşılayarak sağlayan Pamuk Prenses, kendi sonunu bir elma yiyerek hazırlar. Yine de bütün peri masallarında olduğu gibi masalın sonunda prens ile evlendirilerek mükâfatlandırılır"

IV. BÖLÜM

4.1. MASALLARIN ÇOCUKLARA GÖRE UYARLANMASI

"Grimm Kardeşler", hikâyeyi Rudi Völler' in isteği üzerine masal haline getirince sembolize edilen yed büyük günahlardan ("öfke, açgözlülük, kıskançlık, oburluk, şehvet, gurur ve tembellik") "Tembel, Obur ve Öfkeli" dışındaki – açgözlülük, kıskançlık, şehvet, gurur- diğer dört cücenin ismini değiştirdi. Cinselliği, şehveti, kıskançlığı, simgeleyen ismi değiştirilen dört cücenin çocukların ilgisini çekecek hale getirilmesi amaçlandı".

Genellikle masalarda zıtlıklar vardır ve bizler bu zıtlıkların birbirleriyle savaşını dinleriz. Her daim iyi kazanır ve kötü kaybeder. Bu masallar ve ifade etmek istedikleri kolayca her topluma entegre edilebilir.

4.1.1. Masalın Sadeleştirilmesi

Orta Çağ'dan bu yana bütün dünyada gittikçe popülerleşen masal birçok kere kitaplaştırıldı, kitaplaştırılan masallar beyaz perdeye yansıtıldı ve dünyanın çeşitli yerlerinde, şehir, köy, kasaba fark etmeksizin çocuklara ders olmaları, iyiyi kötüyü bilmesi, doğruyu yanlış ayırt etmesi maksadıyla anlatıldı. Ancak masallar anlatılanlar kadar masum olmadığını, daha yeni şekillenmeye başlayan genç ve diri zihinleri bu derece masum olmayan olgularla doldurmanın bir anlamı olmamalıdır. "Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler" Masalında bahsedilen masumca bir masal gibi görünse de anlatılmak istenen, örtük mesajlarla dolu sır perdesini araladığımızda korkulacak derece masum olmadığını görmekteyiz. Özellikle beyaz perdeye yansıyan filmlerinde oldukça fazla olduğunun farkına varmalıyız. İncelediğim filmlerin özetlerine bir göz gezdirecek olursak;

- "Özdemir Birsel-"Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler" (1970),
- "Hans-Werner Honert, Ernst Geyer- Schneewittchen" (2009),
- "Blancanieves" (2012) – Pablo Berger,
- "Pamuk Prenses'in Maceraları ~ Ayna Ayna Söyle Bana",
- "John Cheng, Bernie Goldmann, Ryan Kavanaugh Mirror Mirror" (2012),
- "Pamuk Prenses ve Avcı, Joe Roth- Snow White and the Huntsman" (2012),
- "Tom Engelman- Snow White: A Tale of Terror" (1997),

Ama dişil arzu ve istekleri için kötü kalpli üvey annenin teklifleri çok çekicidir. Korse hediye etmek hain kraliçenin ilk eylemidir. "Pamuk Prenses" i öldürmek için ona hediye korse verir. Burada çocukluktan yetişkinliğe geçen bir dişil figürden bahsedilebilir. Pamuk Prenses korseyi giyince havasız kalır ve baygınlık geçirir ve derin bir uykuya dalar. Yedi Cüceler eve döndüklerinde onu baygın bulurlar ve müdahale ederek onu kurtarırlar, "Pamuk Prenses" i yabancılara kapıyı açmaması gerektiğini söyleyerek öğütlerler. Daha sonra Kraliçe, zehirlenmiş tarakla geri döner. "Tarak doğurganlığın, bereketin ve yağmurun, değişiklik istemenin, aramanın sembolüdür. "Pamuk Prenses" saçını tarar ve bayılır ve Cüceler onu

dikkatli olması konusunda tekrar uyarır. “Pamuk Prenses” in ölmediğini öğrenen kraliçe çok sinirlenir, kıskançlığı son raddededir" (Dougherty, 1995: 74). Bu aşamada zehirli elmayı yapar. Elmanın yarısı kırmızı yarısı beyazdır yani yarısı yaşam yarısı ölüm anlamına gelmektedir. İlk önce kendisi zehirli olmayan kısmı yani beyaz yarısını yer, Pamuk Prenses elmayı yemek için can atmaktadır, ısırır ve bayılır.

Özleminden dolayı elma çok çekici görünür. “Pamuk Prenses” elmanın kırmızı tarafını yer. Kırmızı elmayla yaşam, kan ve erotizm vurgulanır. Bu da onu ölümün karanlığına terk eder. Pamuk Prenses, artık güven dünyasında yaşayan, itaatkâr bir çocuk değildir.

Elma, materyal arzuları, cinsel hazzı sembolize eder. Elmalar, "Venüs'ün meyvesi olarak bilinir. Elma imgesi günahı temsil eder ve davetkardır. Bunu Âdem örneğinde de açıkça görmekteyiz.

Gilbert ve Gubar' a göre, “Elma ile “Pamuk Prenses” dişil silahlar yoluyla öldürülmeye çalışılır. Masalda Kraliçe, “Pamuk Prenses” e zehirli bir elma verir.

Kraliçe, tüm bu kötü planlarını melekler kadar masum “Pamuk Prenses” i yok etmek için kullanmasına rağmen Havva’ nın elması gibi bu şeytanlık beklenenin aksine ters etki yapar ve bakire kız yani “Pamuk Prenses” sonsuz güzelliğe ulaşır (1999: 294). Pamuk Prenses, bu sefer uyanmaz, cüceler onu camdan bir mezara koyarlar.

Masala göre cüceler kendi elleriyle hazırladıkları ve “Pamuk Prenses” in adını işledikleri cam bir tabut yaparlar ve “Pamuk Prenses” i içine koyarlar. Doğadaki hayvanlar ve cüceler öldüklerini düşündükleri prensese çok üzülürler. Geçen zamana göre beden hiç bozulmamış, çürümemiş, ölümün etkilerinden uzak kalmıştır. “Pamuk Prenses” hala çok güzeldir. Ve bir gün masalın diğer kahramanı prens gelir ve “Pamuk Prenses” i görür ve ona âşık olur. Emrindeki adamlara söyleyerek kendi sarayına prensesi taşımalarını ister. Sarsılan tabut sayesinde “Pamuk Prenses” in boğazındaki elma parçası düşer ve kurtulur.

Masalda, büyüme, güzelleşme, kadınlık statüsüne erişme ile üvey annenin gücü azalır. Hain planlarının sonuna gelmektedir. Cadı, masalın sonunda kızgın demir ayakkabılarıyla dans etmeye zorlanır. Onun için zalim bir ölüm seçilir. Ölümüyle “Pamuk Prenses” in örnek dişiliğinin olumlu ve olumsuz kutuplarını taşıma süreci başlar (Dougherty, 1995: 79). Çoğu masalda olduğu gibi bu masalda da “prens” gelmeden” tamamlanmamış olursunuz anlayışı dayatılmaktadır. Bir erkeğin gelmesi masal kahramanını tamamlayacaktır (Bacchielega, 1997: 46).”

4.1.2. Güzellik imgesi

Bu bölümde masalda neredeyse ana temayı oluşturan “güzellik” kavramına değineceğiz. İnsan kendi güzelliğini görebilmek ya da farkına varabilmek için bir vasıtaya ya da başkası tarafından bunun dile getirilmesinden haz duyar ve bu hazza ihtiyacı vardır. Masalımızda ise bu haz duygusu özellikle “ayna” üzerinden işlenmiştir. Aynayı kullanan kötü kalpli kraliçedir. Çünkü ayna hiçbir zaman yalan söylemez ve görüneni aleni bir şekilde gösterip, doğruları söylemek ile görevlendirilmiştir.

"Spieglein, Spieglein an der Wand, Wer ist die Schönste im ganzen Land? "soantwortete der Spiegel: "Frau Königin, Ihr seid die Schönste im Land.

"Dawarsiezufrieden, denn sie wußte, daß der Spiegel die Wahrheitsagte." ²⁰(Bruder Grimm, Schneewitchen)

“Pamuk Prenses” ve güzellik konusu ise onu görenlerin ondan etkilenmesi ve onu tanıdıkça kalbinin de güzelliğinin farkına varılmasıdır.

²⁰ Çeviri; Ayna ayna söyle bana, var mı bu ülkede benden daha güzeli? diye soruyor, ayna da hep şöyle cevap veriyordu: Kraliçem, ülkenin en güzeli sensin, o zaman kraliçe rahatlıyordu; çünkü aynanın doğru söylediğini biliyordu.

Her masalda olduğu gibi başkahramanımız “Pamuk Prenses” de muhteşem ve masumane bir güzelliğe sahiptir. Ancak masalda bu güzelliği onun başına bela olur. Masaldan uyarlanan 6 filmde de prenses sade, masum, az makyajla doğallığı, saflığı, iyiliği ön plana çıkartılmıştır. Bunun aksine kötü kraliçe abartılı makyaj, keskin hatlarla bezenmiş görünümü ve gülüşünde ve bakışlarında kötülük ve kurnazlık olduğunu hissettiren duruşuyla kendini belli eder. Filmlerde dikkat çeken diğer öğe ise kraliçenin erkeklerin cinsel yönden çekici bulduğu kadın tiplemesini canlandırırken sergilediği vamp duruşudur. İmge olarak masum güzellik pamuk prensesin, vamplik ise kraliçeye aittir. Kadınların güzellik tabiri ve sıfatları moda dünyasına göre değişim göstermektedir. Yani kimi zaman balık etli kadın tercih edilirken kimi zaman ise sıfır beden revaçta olur. “Pamuk Prenses” de ilk günden günümüze farklılık göstermiştir. 90lı yıllarda “Pamuk Prenses” siyah saçlıyken, 2000li yıllarda “Pamuk Prenses” sarışındır.

İzlediklerinden, dinlediklerinden çok kolay şekilde etkilenen çocuklarımız, beğendikleri karakterlere özenerek onlar gibi olmak ister, onları örnek alarak onların davranışlarını sergilemeye eğilimlidir.

4.1.3. Üvey İmgesi

Günümüzde ebeveynleri ayrı olan, aile fertlerinden birini kaybetmiş, evlat edinilmiş ya da üvey ebeveyne sahip çocukların sayısı maalesef ki oldukça fazladır. Bu durum ya da durumlarla sonradan karşılaşacak çocukların ön yargıya sürükleyecek olan bu hikâye ve film uyarlamaları gerek çocuk için gerek toplum için sorun ve olumsuzluk yaratmaktadır.

Hayatın bir parçası olan ölümle çocukların karşılaşması bazı durumlarda üvey ebeveyn kavramını hayatlarına sokmaktadır. Bazı talihsiz çocuklarımız üvey anne-baba ile ciddi sorunlar yaşamaktadırlar. Durum bu olunca yaşadıkları travma ve vb. gibi olumsuzluklar hayatlarında kalıcı izler bırakmaktadır. Yaşanılan bu kötü öğrenilmişlikle duygusal tatminlerini başka türlü giderme ihtiyacı hissederler. Erken

evlenme, erken yaşta hatalı ilişkiler de bu durumun sonucu olabilmektedir. Çünkü sevgiyi ve şefkati başka yerde ararlar. Üvey kavramı hakkında bize maalesef üzücü hikâyeler anlatan “Sindirella” ve “Pamuk Prenses” de üvey anneleri tarafından büyütülüp hor görülmüşlerdir. Onlar da kurtuluşu prenslerde bulmuşlardır.

Masaldaki tasviri yapılan kötü kalpli kraliçe, hayatına girdiği erkeklere yani evlendiği krala ve onun çocuğuna sonunda büyük sıkıntılar yaşatan, çekici ve baştan çıkarıcı kadın imajı olarak hayallerde çizilen Fransızca “femme fatale” olarak ifade edilir. Var olan düzene sonradan katılan, düzeni değiştiren, kötü ve kıskanç olan, bencil kraliçe (cadı) aynı zamanda güzel ve baştan çıkarıcıdır. “Pamuk Prenses” in kendi annesi hakkında çok olumlu nitelendirmeler yapılmaktadır. Kraliçemiz ise bunun tam zıttıdır. Burada masalın özellikleri devreye girmiştir. Toplumumuzda üvey kavramı olumsuz nitelikler taşımaktadır. Bu nedenle her ne olursa olsun ikinci evliliklere toplum hoş gözle bakmamaktadır. Hele kadın dul kaldıysa, onun ikinci kez evlenmesi ciddi şekilde yargılanır. Kadın ne yaşarsa yaşasın evliliğini sürdürmekle yükümlüdür. İkinci kez evlenen baba hep iyi rolü oynarken sonradan gelen üvey anne için durum tam tersidir. Toplumda kadınlar arasında da bir düşmanlık oluşmasına zemin hazırlayan bu hikâyelerde, üvey anne üvey kızını sevmez ve zaten üvey kızın da üvey anneyi kabullenmek ve ondan sevgi beklemek gibi bir düşüncesi yoktur. Dolayısıyla her iki kadında da bir önyargı söz konusudur.

Toplumumuzda düşünüldüğünde üvey annesi olan çocukların masaldan etkilenecek ön yargı ile yeni anne imgesine olumsuz bakması durumu söz konusu olabilir. Onların masum dünyasında kendi içlerinde yaşadıkları ve büyüttükleri bu etkiyle çocuğun öz benliğini, psikolojisini, geleceğini hatta insanlarla olan iletişimini olumsuz etkilemesi söz konusudur. Eğitim de bu hikâyeyi ya da filmleri materyal olarak kullanımında, eğitici bu olumsuzlukları olumlu duruma getirerek durumu pozitif etkiye dönüştürmeli veyahut pro-contra²¹ yaklaşımla bunun masal ve uydurma olduğunun altını çizerek derse devam etmelidir. Üveylik adı altında kıskançlık duygusunu da vurgulamak gerekir.

²¹ Pro-contra: Olumlu ve olumsuz yanları, artıları ve eksileri.

“Masalların söyledikleri âdeta bir ayna işlevi görür. Bu aynada insan kendini seyreder. Şayet, kişi bu sırlı aynada ‘saklı benliğini’, ‘kendini’ görmeyi başarır; korkularını, zaaflarını, zayıflıklarını, kinlerini, nefretlerini -yani ‘gölge’lerini-işte o zaman kendini tanımada aşama kat etmiş olgunluğa erişmiş demektir” (Işık, 2012:6)

4.1.4. Cinsellik İmgesi

Bu kısımda cinselliğin ve cinsel olguların masalın içinde bazen açık bazen de imgeler vasıtasıyla göndermelerin olduğu ama ilk okunduğunda okuyucuya hiç de erotik gelmeyen, hatta normal-miş gibi algılatan durumlara değineceğim.

"Grimm Kardeşler" tarafından masal her ne kadar çocuklara uygun hale getirilmeye çalışılsa da cinsellik ve cinsel içerikli göndermeler masalın özünde ve film uyarlamalarında yer almaktadır. Ancak çizgi filmi ve diğer film uyarlamalarında öpüşme ve cinsellik imgesi taşıyan ya da andıran görseller mevcuttur. Cinsellikle ilgili sahneler olacaksa da muhakkak hangi yaş gurubuna hitap ettiği belirtilmeli ve uyarı bulunmalıdır.

Freud'a göre; "0-1 yaş; Oral dönem, 1-3 yaş; Anal dönem, 4-6 yaş; Fallik dönem, 7-11 yaş; Latent yani Gizil Dönem: Cinsel meraklarını ansızın unuttur. Tehlikeli dürtüler ve fanteziler bilinçaltına itilir. Okula başlama, cinsel aktivitenin azalması ve toplumsallaşma görülür. Toplumsal kurallar benimsenir. Bu dönemde anne, baba ve aile bireylerine, öğretmen ve akranlar eklenmiştir. Çocuk artık anne, babasının yanında başka kişilerle de özdeşim kurar. Cinsel roller sağlamlaşır ve pekişir". Bu dönemde kız ve erkek çocuklar kendi cinsiyetlerine yaklaşırlar, oynadıkları oyunların niteliği farklılaşır.

Cinsel ve saldırganlık enerjileri araştırma ve diğer insanlarla ilişki kurmaya yönelir, çocuk enerjisini, spor, oyun ve zihinsel etkinlikler gibi somut ve sosyal olarak kabul gören davranışlara yöneltir. Çocuğun kendi cinsiyetinden olan ebeveynle özdeşimi ve cinsiyet rollerini benimsemesi bu dönemde tamamlanmış

olur. Freud'un bazı takipçilerine göre bu dönemde de cinsellik sürer ve 8 yaşındaki bir çocuk hala karşı cinsin özellikleriyle ilgilidir. Fakat bu ilgi tehdit edici ve çocuğu üzen cinsten değildir. Genelde bu dönem çocuğu, soğukkanlı ve kendini kontrol edebilen bir çocuktur”.

Masalın orijinalinde Kraliçe, “Pamuk Prenses” i 'korseyle' kandırır. Korseyle ilgilenir çünkü geçmiş zamanların modasına uygun olarak, 'kendini sunmak' için bu çekici nesneye ihtiyacı vardır. İstese üvey anne onu oracıkta öldürebilir ama korseyi sıkarak ölmüş gibi yere yığılmasına neden olur. Evet, amaç belli olmuştur: Beni geçmeye çalışırsan işte böyle hareketsiz bırakırım. Kraliçe burada, 'çocuğunun gelişmesini bir süre durdurarak kendi egemenliğini sürdürmeyi geçici bir süre başarabilen ana-babayı' temsil etmektedir. Pamuk Prensesi işten dönen cüceler baygın bir şekilde bulurlar ve korseyi çözerek kurtarırlar; korseyi çözerler. Bir başka kandırma metodu da 'saç yapma' şeklinde zuhur eder. Zehre batırılmış göz alıcı bir tarağı “Pamuk Prenses” e sunar. Prenses tarağı alır, tarağın göz alıcı güzelliğine kanar; kanmak onun için bir zevktir. Çünkü saçını yaparak güzel olur, bunun göstergesi cinsel çekiciliktir ve cinsel çekiciliğe ihtiyacı vardır. Saçına zehirli tarak takılı kalan Prenses bayılır, gün sonu işten gelen cüceler onu baygın bulurlar, saçında tarağı fark eden cüceler tarağı saçından keserek alırlar ve Pamuk Prenses tekrardan hayatına kavuşur. Ama asıl mesele 'zehirli elma' meselesidir. Tüh gene 'Oral Zevkler' e yer kalmadı. O da bir dahaki sefere.

1970 yapımı Ertem Göreç' in filminde cüce isimleri bilgin, öfkeli, neşeli, uykucu, utangaç, aksırık, keloğlan olarak uyarlandı.

Masallarda yer alan bakire tipi kızları, üvey annelerinden çektiği zülüm, sert ve yetkisi olan davranışlardan sadece faydasını görürler. Bu genç kızlar kızmaz, kabalaşmazlar iyilik ile yaklaşır; tam tersine geleneksel aile değerlerinin açısından gereken yeteneklerine sahip olurlar. Geleneksel masallarda kadın ve anne figürü (kraliçe, cadı, dadı), prenses, peri gibi roller bakire, genç kızlara, yaşlılık sıfatı ise büyücülere yüklenmiştir.

4.1.5. Dini İmgeler

Masal her ne kadar direkt olarak dinsel ve töresel öğelerden arınmış tamamıyla hayal ürünü olarak görülse de "Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler" adlı eserde dini göndermeler olduğu bilinmektedir. "Şeytan Hz. Âdem'i elmayla kandırarak cennetten attırır. Bu masalda da bu tasvir aynen işlenmiştir. Kraliçe üvey kızı "Pamuk Prenses" 'ten kurtulmak için zehirlediği elma ile öldürerek ondan kurtulmak ister. Böylece bu dünyada tek güzel kadın Kraliçe kalacak ve "Pamuk Prenses" in saflığı, güzelliği, masumluluğu karşısında oluşan kıskançlığı son bulacaktır.

Dünyada 7 günah cücelerle hayat bulmuştur, bunlar; "Öfke, açgözlülük, kıskançlık, oburluk, şehvet, gurur ve tembellik" olarak nitelendirilebilir.

Yaratılış efsanelerinde, insanın cennetten kovulmasının nedeni olarak gösterilen yasak ağaçtan yedikleri yasak meyvedir. Birçok literatürde²² memnu meyve olarak geçer. Bu meyve çoğu bilgilerde Elma olarak bahsedilir. Bu bölümde yasak elmanın kutsal kitaplarda ve çeşitli mitolojilerde nasıl dile getirildiğine kısaca göz atmada fayda vardır:

"Kuran' da Elma; "(2:35) Dedik ki: "Ey Âdem, sen ve eşin cennette oturun, ikiniz de ondan dilediğiniz yerde bol bol yiyin, fakat şu ağaca yaklaşmayın, yoksa zalimlerden olursunuz."

"7:19 – (Sonra Allah, Âdem'e hitap etti): "Ey Âdem! Sen ve eşin cennette durun, dilediğiniz yerden yiyin; fakat şu ağaca yaklaşmayın, yoksa zalimlerden olursunuz".

"20:117 –Biz de (Âdem'e) şöyle demiştik: "Ey Âdem! Şüphesiz bu (İblis) sana ve eşine düşmandır. Sakın sizi cennetten çıkarmasın, sonra bedbaht olursun (sıkıntı çeker, perişan olursun)."

²² Literatür; Edebiyat.

"20:120 –Nihayet şeytan ona vesvese verdi. Şöyle dedi: "Ey Âdem! Sana sonsuzluk ağacını ve çökmesi olmayan bir saltanatı göstereyim mi?"

"20:121 –Bunun üzerine ikisi de o ağaçtan yediler. Hemen ayıp yerleri kendilerine açılıp görünüyordu. Ve üzerlerine cennet yaprağından örtüp yamamaya başladılar. Âdem Rabbinin emrinden çıktı da şaşırıldı".

"İncil' de Elma; "8 RAB Tanrı doğuda, Aden'de bir bahçe dikti. Yarattığı Âdem'i oraya koydu".

"9 Bahçede iyi meyve veren türlü türlü güzel ağaç yetiştirdi. Bahçenin ortasında yaşam ağacı ile iyiyle kötüyü bilme ağacı vardı".

"15 RAB Tanrı Aden bahçesine bakması, onu işlemesi için Adem'i oraya koydu".

"16 ve ona, "Bahçede istediğin ağacın meyvesini yiyebilirsin" diye buyurdu, 17 "Ama iyiyle kötüyü bilme ağacından yeme. Çünkü ondan yediğin gün kesinlikle ölürsün".

"18 Sonra, "Adem'in yalnız kalması iyi değil" dedi, "Ona uygun bir yardımcı yaratacağım".

"21 RAB Tanrı Adem'e derin bir uyku verdi. Âdem uyurken, RAB Tanrı onun kaburga kemiklerinden birini alıp yerini etle kapadı".

"22 Adem'den aldığı kaburga kemiğinden bir kadın yaratarak onu Adem'e getirdi".

"25 Âdem de karısı da çıplaktılar, henüz utanç nedir bilmiyorlardı." (İncil yaratılış/ Bölüm 2)".

"Tevrat' ta Elma: "RAB Tanrı Aden bahçesine bakması, onu işlemesi için Adem'i oraya koydu. Ona, "Bahçede istediğin ağacın meyvesini yiyebilirsin" diye buyurdu, "Ama iyiyle kötüyü bilme ağacından yeme. Çünkü ondan yediğin gün kesinlikle ölürsün" (Yar.2: 15-17)."

"Tanrı biliyor ki, o ağacın meyvesini yediğinizde gözleriniz açılacak, iyiyle kötüyü bilerek Tanrı gibi olacaksınız." (Yar.3: 5) diyor. Kadın ağacın güzel, meyvesinin yemek için uygun ve bilgelik kazanmak için çekici olduğunu

gördü. Meyveyi koparıp yedi. Yanındaki kocasına verdi, o da yedi. İkisinin de gözleri açıldı. Çıplak olduklarını anladılar. Bu yüzden incir yaprakları dikip kendilerine önlük yaptılar. (Yar.3: 6-7)”

”Derken, günün serinliğinde bahçede yürüyen RAB Tanrı’nın sesini duydular. O’ndan kaçıp ağaçların arasına gizlendiler. RAB Tanrı Adem’e, “Neredesin?” diye seslendi” (Yar 3:8-9)”

”Âdem, “Bahçede sesini duyunca korktum. Çünkü çıplaktım, bu yüzden gizlendim” dedi. RAB Tanrı, “Çıplak olduğunı sana kim söyledi?” diye sordu, “Sana meyvesini yeme dediğim ağaçtan mı yedin?” (Yar.3: 10-11)””

Mitolojide elma; Herakles’ in Altın Elma’ sı:

“Herakles’e, “dünyanın ucunda, güneşin battığı yerde, Atlas’ın gök kubbeyi taşıdığı yerde bulunan bir bahçedeki ağaçtan elma alıp gelme görevi” verilmişti. (Herakles’ in 12 ödevinden biri) Herakles “Akşam Kızlarının Bahçesi – Bir tür cennet betimlemesidir” denen bu yere gelmiş ve bahçeyi koruyan yüz başlı ejderle savaşmıştır. Atlas’ı ikna ederek bu bahçeden 3 elma alabilmeyi başarıp dönmüştür”.

“Altın Elmalar veren elma ağacını diken ve yetiştiren toprak tanrısı Gaia’ dan başkası değildi. Bu ağacı Zeus ve Hera’ nın evlilik törenlerinde çifte hediye olarak altın bir saksıya koyarak verdi. Ağaç, Gaia sayesinde kısa sürede çok dallı budaklı, gösterişli oldu ve meyve vermeye başladı.

Hera, altın elma veren ağacı çok beğendi ve Olympos’tan uzak bir yere dikmeyi düşündü. Ağacı dünya denizlerinin en batısındaki ıssız bir yer olan Hyperborea bölgesine dikti ve ağacı Hesperidler olarak bilinen akşamın üç kızına teslim etti. Dünyayı sırtında taşıyan bir titan olan Atlas’ın kızları Aigle (parlak), Erythie (kırmızı) ve Hesperarethousa ismini taşıyordu. Bakire periler ara sıra ağaçtan kendilerine de elma kopardıklarından Hera duruma

el koyarak ağacın yanına uyku uyumaz, yüzlerce başı olan korkunç bir ejder olan Ladon' u görevlendirdi. Böylece periler dâhil kimse ağaca yaklaşılmaya cesaret edemedi."

"Herakles, 11. görevi gereği altın elmaları almak üzere uzun bir yolculukla bu bahçeye geldi. Atlas'ı kandırarak altın elmaları çaldı sonra da Typhon' un çocuğu ejder Ladon' u öldürüp kaçtı."

Türk Mitolojisinde Elma;

"Kızıl Elma; Türk ve Altay halk inancında ve mitolojisinde kutlu bir meyvedir. Alma, Olma, Ulma, Ulmo olarak da söylenir. Moğolcası Alıma (Alımah)' dır. Meyvelerin anası ve atası olarak kabul edilir. Ağacının çiçekleri pembe veya beyaz açar. Çekirdekli türlü renklerde meyvesi olan bir ağaçtır. Masallarda elma hep sihirlidir. Elma kabuğu yiyen kadın kısırlıktan kurtulur ve çocuk doğurur. Elma ağacı, dünya üzerinde en çok çeşidi olan ağaç türüdür. Çok tatlı olabildiği gibi ekşi de olabilmektedir. Renkleri de değişkendir Pek çok uygarlıkta elma ile ilgili söylence ve masallara rastlanır."

"Kızıl Elma, Türkler tarafından değişik şekillerde tasvir edilmiş olup bazen bir belde, bazen bir taht, bazen de dünya hâkimiyetini temsil eden som altından yapılma kızıl renkli bir küre olmuştur. Bazen fethedilmesi gereken illeri ifade eder, çoğu kez ise bütün Türklerin, tek bayrak altında toplandığı devletin simgesidir."

"Bu altıntop bazen zaferin işareti, bazen hâkimiyetin sembolü, bazen de fethedilmek üzere hedef seçilen yerin sembolü olarak ifade edilmiştir. Çok eski bir Türk inanç ve töresi olan Kızıl Elma, Türkistan'dan Hazar Denizi'nin doğusundan gelen Oğuzların, Hazar kağanının ipek çadırının üzerinde hâkimiyetinin ifadesi olarak bulunan altıntopu yani Kızıl Elma'yı ele geçirmeyi ülkü edinmişlerdir."

"Tüm bunlardan anlaşılacağı üzere elma ve elma ağacı birleşmeyi, çiftleşmeyi, yenileşmeyi, tensel sevgiyi simgelemektedir. Aşkın meyvesi tabiri de buradan gelmektedir.

Bu yüzden "Elma" terimi kültürümüzde, dinimizde, diğer din ve kültürlerde olduğu gibi sık kullanılmaktadır. Yerli ve yabancı yazarlarımız hikâye, öykü, destan gibi arkalarında edebi eserler bırakırken elma terimini sıkça kullandıklarını görmekteyiz. Ne var ki, Elma bazı eserlerde övülse de çoğu eserlerde yerildiğini ve bunu beyaz perdeye taşıdıklarında da elmanın yerilmesi ile karşılaşmaktayız.

V. BÖLÜM

5.1. FİLM UYARLAMALARI VE DEĞERLER KARŞILAŞTIRMASI

Bu bölümde öncelikle film kavramının ne olduğuna değinip, gerek çocuklar için özel oluşturulmuş ya da uyarlanmış filmlerin gerek masallardan uyarlanan filmlerin eğitim alanında kullanımına değinilecektir.

"Film, işitsel-görsel bir sanat olarak -millî ruhu yansıtan düşünce ve duygularla şekillenen-toplumun kültürel ve estetik imgelerini gerçekçi bir şekilde yansıtır. Film, gerçek yaşamı, popüler kültürü ve sanatı o döneme ait izler taşıyan, verilmek istenen mesajı yansıtan bir aynadır." (Pasin, R.: 1951).

Geçmiş dönemlerde eğitimin en önemli kaynakları kitaplar ve öğretmenlerdi. Yani klasik eğitim anlayışı hakimdi. Ancak gelişen ve küreselleşen toplumların eğitim ve güdülenmeyle ilgili yeni fikirlere ve değişik materyallere ihtiyaçları vardır. Bu yeni materyal ve yardımcı kaynaklar genel olarak göze ve kulağa aynı anda hitap etmektedirler. Eğitimde film, video anlayışı da buradan hareketle ortaya çıkmıştır.

5.1.1. Uyarlanan Film Özetleri

Filmlere tek tek geçmeden önce belirtmek istediğim masalda ve uyarlama tüm filmlerde Kraliçe, kötü kalpli, hırslı, şiddete meyilli bir karakterdir. Hırsı uğruna yapamayacağı şey yoktur. Birini sırf kendi çıkarı uğruna öldürmek olsa bile... Herhangi bir şeyi elde etmek uğruna hırslanmak, çaba göstermek başarıya ulaşmak için oldukça mühimdir. Ancak bu değerleri yakıp yıkmadan, usulüne uygun bir şekilde yapıldıysa anlamı vardır. Aksi takdirde toplumda huzur bozulur, kaos ortaya çıkar. Bu çalışmada görüldüğü gibi Kraliçe'nin bu hırsı kendi sonunu hazırladı. İyiler kazandı, kötüler kaybetti ve yaptıklarının cezasını çekti.

5.1.2. Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler – 1970

Filmde, “Pamuk Prenses” in başına gelen kötülüklerin ardından mutluluğa ulaşması konu edilir. “Pamuk Prenses”, küçük yaşta annesini yitirir. Üvey annesi, yeryüzündeki en güzel kadın olduğunu düşünür. Sihirli aynası sayesinde en güzel kadının kim olduğunu öğrenebilmektedir. Kralın karısı doğumda hayatını kaybettiği için yeniden evlenip mutlu olmak isteyen Kral, hayatının hazin sonunu bilmeden getirmektedir. Bir gün aynaya yine en güzel kadının kim olduğu sorusunu sorduğunda “Pamuk Prenses” ’in kendisinden güzel olduğunu öğrenince çılgına döner. Üvey kızından kurtulmaya karar verir. Önce kralı zehirler, sonra da “Pamuk Prenses” i öldürmesi için cellât başını görevlendirir. Fakat cellât başı “Pamuk Prenses” i iyiliği, güzelliği, masumluluğu nedeni ile hayatı pahasına da olsa serbest bırakır. “Pamuk Prenses” ormanda kaçarken bir ev bulur, bu karşılaştığı ev bahsi geçen 7 cücenin evidir ve onların yardımları ile “Pamuk Prenses” i öldüremez. “Pamuk Prenses”, ormanda tanıştığı yedi cücenin yardımıyla kraliçeden kaçmaya çalışır.

5.1.3. Schneewittchen (Kar Beyaz) (2009)

Zamanın birinde bir Kraliçe hamile kalır. "Kış bastırmıştır ve karın yağışını izlerken eline iğne batırmış yerdeki kara 3 damla kan damlamış. Sonrasında Kraliçe doğacak olan çocuğun, kar gibi beyaz teni, kan gibi kırmızı dudakları ve eşsiz bir güzelliği olmasını dilemiş. Kraliçe çocuğunun doğumunda hayatını kaybetmiş ve doğan eşsiz güzelliğe sahip olan kız çocuğuna "Pamuk Prenses" adı verilmiş. Prenses büyüdüğünde, Kral yeniden evlenmek ister ve kötü kalpli Kraliçe ile evlenmek ister. Kraliçe fazlasıyla megaloman karakterde olan bir kişidir".

Kraliçe saraya yerleştikten sonra, dolabı açıp içindeki aynaya sürekli aynı soruyu sorar. Sorunun içeriği dünyada kendisinden daha güzel birinin var olup olmadığıdır. Ayna ise: "Kraliçe'm siz güzel bir kadınsınız fakat "Pamuk Prenses" sizden 1000 kat daha güzel." Kraliçe bu cevaptan sonra deliye döner ve üvey kızından kurtulmak ister ve bunun için ilk engel olarak Kral'ı öldürmek için planlar yapar. Kral ile birlikte ilk gece için odalarına çekilen Kraliçe, Kral'ı ir hançer ile öldürür.

Zaman kaybetmeden saray içindeki avcıya gidip "Pamuk Prenses" 'i ormana götürüp öldürmesini, kanıt içinde Prenses' in kalbini getirmesini ister eğer bunu yapmazsa kendi hayatından olacağını söyleyerek tehdit eder. Avcı saraydan "Pamuk Prenses" 'i alıp ayrılır, bunu gören avcı yardımcısı Avcı'yı Prenses ile ayrıldığını görünce onları takip eder. Avcı ormanın derinliklerinde "Pamuk Prenses" 'i attan indirerek arkasını dönmesini ister, kendi hayatı için bunu yaptığını Kraliçe'nin onu öldürtmek istediğini söyler. Hançerini havaya kaldırır ancak "Pamuk Prenses" 'i öldüremez ona kaçmasını ve ondan uzaklaşmasını söyler. "Pamuk Prenses" korkmuş bir şekilde koşarak Avcıdan uzaklaşır. Ormanda ilerler, sabah olur ve bir eve rastlar. Eve girer, masada bulunan 7 tabağın her birinden birer kaşık aldıktan sonra, yatağa uzanıp uykuya dalar. Bu sırada Avcı saraya ulaşmıştır ve "Pamuk Prenses 'in kalbi yerine ormanda öldürdüğü domuzun kalbini getirip Kraliçe'ye gösterir. Kraliçe mutluluk ile odasına gider. Bu sırada işten dönen yedi cüce eve geldiklerinde

tabakalarında olan yemeklerin yendiğini görürler odalarına vardığında ise güzeller güzeli bir Prenses' in uyuduğunu görürler. Pamuk Prenses uyanır ve durumu anlatır. Cüceler bir gece için Prenses' in kalmasına izin verirler. Sabah uyandıklarında kahvaltı hazır bir şekilde bulurlar ve cüceler kalması için oylama yaparlar ve hepsi kalması için oylarlar. Kraliçe bu arada odasına gidip dolabını açarak içindeki aynaya büyük mutluluk ve asalet ile yine aynı soruyu sorar ve aynanın cevabı: ‘‘Bu sarayın en güzeli sizsiniz Kraliçe’ m ancak 7 dağın tepesinde, 7 cüce ile yaşayan ‘‘Pamuk Prenses’’ sizden 1000 kat daha güzel.’’ Der. Kraliçe aldığı cevap karşısında dumura uğrar. Kraliçe cücelerin evini aramaya başlar vakit kaybetmeden ve bulur. Pazarıcı gibi cücelerin evine gider bir bardak su ister ‘‘Pamuk Prenses’’ bir bardak su verir ve karşılığında pazarıcı kılığında olan kötü kalpli Kraliçe eşyaları arasında çıkarttığı sihirli korseyi hediye eder, ilk başta almak istemeyen ‘‘Pamuk Prenses’’ beğendiği için ve Kraliçe’ nin ısrarları üzerine korseyi alır ve takar, korseyi taktığı anda nefessiz kalarak bayılır. Akşam işten dönen cüceler, evin önünde Prenses ’i baygın halde bulurlar, korseyi hemen çözerler ve Prenses derin nefes alarak uyanır. Prenses durumu anlatır, cücelerde bir daha kimseye güvenmemesi gerektiğini söyler. Kraliçe büyük mutlulukla saraya vardığında tekrar aynanın karşısına büyük bir ihtişamla çıkar ve yine aynı soruyu sorar, ayna da yine aynı cevabı verir. Kraliçe yine küplere binerek tekrar bir plan yapar.

Zehre bulanmış, göz alıcı, incilerle dolu bir tarağı Prenses’ e hediye ederek yaşamının sonunu getirmeyi düşünür. Sabah, cüceler işe gitmek için evden çıkıp yola koyulduklarında, Prenses evi temizlemeye başladığı sırada yine bir pazarıcı gelir ve Prenses’ e: ‘‘Çok rüzgâr esiyor saçlarını tara istersen, güzelliğın daha çok ortaya çıksın ‘‘ der. ‘‘Pamuk Prenses’’ zehirli tarağı saçlarını taramak için saçlarının arasına götürdüğü anda bayılır. Cüceler akşam üzere işten döndüklerinde Prenses’ i tekrar baygın halde bulurlar ve saçından tarağı keserek saçlarından ayırırlar. Kraliçe yine eve gider, büyük mutlulukla tekrar aynı soruyu sorar ancak yine aynı cevabı alır ve deliye döner. Bu sefer sağlam bir plan yapması gerektiğini düşünür ve bir elma bulur yarısı beyaz, yarısı kırmızı yani beyaz olan kısmı yaşamı, kırmızı olan kısmı ise ölümü simgelemektedir. Sabah tekrar eve gider, bu sırada cüceler evden çıkıp işe gitmişlerdir. ‘‘Pamuk Prenses’’ evi temizlerken kapı çalar, açmaya korkar, yine bir

pazarcıdır ve elma satar. Elmaları o kadar kırmızı, o kadar güzel görünüyor ki “Pamuk Prenses” ’in canı çeker ve Kraliçe ona bir elma uzatır, beyaz olan kısmı gözlerinin önünde oda yiyince, “Pamuk Prenses” ikna olur ve kırmızı kısmı ağzına attığı anda bayılır. Kraliçe büyük bir mutluluk ile sarayına gider ve aynaya sorar: “Ayna, ayna (!) söyle bana var mı bu dünyada benden daha güzel?” aynanın cevabı ise; “En güzeli sizsiniz Kraliçe’ m.” Der. Kraliçe duyduğu cümlenin hazzı ile mutluluktan havalara uçmuş. Cüceler akşam eve geldiklerinde Prenses’ i baygın bir halde bulurlar ve uyandırmaya çalışsalar da başarılı olamazlar. Sanki uyuyor gibi görünen” Pamuk Prenses” ’i camdan bir tabuta koyarlar. Masalın ilk başlarında Avcı “Pamuk Prenses” ’i öldürmek için ormana götürürken onları takip eden avcı yardımcısı kılığında olan Prens, Yedi Cücelerin evini bulurlar ve “Pamuk Prenses” ’i öyle uyur halde görünce onu yanında sarayına götürmek istediğini söyler, cüceler için zor da olsa bu teklifi kabul ederler. Onu arabasına götürürken cücelerden birinin ayağa taşa takılır ve aslında boğazında takılı kalmış olan elma “Pamuk Prenses” ’in boğazından çıkar. “Pamuk Prenses” birden uyanır. Prensi karşısında görünce şaşırır ve ilk görüşte ona âşık olan “Pamuk Prenses”, Prens’e gülümser. Düğünleri için Yedi Cüceleri saraya çağırır, cüceler saraya gelmek istemezler ve ona başına taktıkları tacı doğadan topladıkları yedi özel kristal, Yedi Cüceleri simgelediğini söylerler. Kraliçe “Pamuk Prenses” ’in yaşadığını tekrar öğrenince saraydan koşarak kaçar ve “Pamuk Prenses” ile Prens evlenirler.

5.1.4. Blacanieves (Pamuk Prenses) (2012)

1920'lerin Sevilla’ sında Carmen, tüm çocukluğunu zalim üvey annesi Encarna’ nın zulmü altında geçirmiştir. Yaşadığı baskılardan bunalan genç kadın çareyi kaçmakta bulur. Yaşadığı travmaları unutturacak yeni maceralara ihtiyacı vardır ve kendisini tamamen farklı bir yaşamın içinde bulur. Tesadüfen tanıştığı yedi boğa güreşçisi cüce, her daim güzel Carmen’ in koruyucusu olacaktır. Carmen de matador olmaya karar verir. Orman, mağara ya da cücelerin evi yoktur. Kraliçe, Carmen’i öldürmek için zehirli bir elma hazırlar ve onu seyirci kılığına girerek

Carmen'e verir. Carmen elmayı yer ve ölür. Ona âşık olan matador onu öper ve Carmen canlanır. Mutlu yaşam başlar.

5.1.5. Pamuk Prens'in Maceraları- Ayna Ayna Söyle Bana – (Mirror Mirror)

Film farklı yönde ilerlediği gibi elmayı ısırıldıktan sonra uyuyan ve prensinin öpücüğünü bekleyen bir “Pamuk Prens” yok. Bunun aksine, prensini büyüden kurtarmak için ilk öpücüğünü veren “Pamuk Prens” tir. Prensle beraber “Pamuk Prens”, üvey anneye karşı savaş yapıyorlar. Film renkli ve eğlenceli haliyle öğrencilerin dikkatini çekebilir.

Film içerdiği fantastik öğelere mizahı katarak dramdan çok komediye yer verilmiştir. Hatta filmdeki cücelerden birinin ismini Grimm olarak verilmiş, böylece yazarlarına gönderme yapılmıştır. Masalın aksine üvey anne karakterine daha çok önem verilip, masalı üvey anne anlatmaktadır ve konu üvey annenin hayatı şeklinde ilerlemektedir.

Evvel zaman içinde çok uzaktaki bir krallıkta bir kız dünyaya gelmiş. Cildi pamuk gibi beyaz, saçları gece karasıymış. Ona “Pamuk Prens” adını vermişler. Kaderin cilvesi, “Pamuk Prens” ’in annesi doğum sırasında hayatını kaybetmiş. Tek kalan babası, genç kıza hayatını adanmış. Kral kızını tek başına bir gün lider olabilecek şekilde yetiştiriyormuş. Zamanla kızına öğretemeyeceği bir şey olduğunu anlamış, yeni Kraliçe aramaya başlamış. Bu sırada ülkeyi kara büyü kaplamış.

Kral savaşa giderken “Pamuk Prens” ’e veda ettiği sırada en sevdiği hançeri kızına vermiş. Cesurca kara ormana dalmış, ama maalesef onun bir daha görün olmamış. Başka bir krallıktan bir prens ise ormanda kendine macera aramak için yola çıkarlar ve yedi tane cüce tarafından bağlanıp, esir alınırlar. Prens ormanda yürüyüşe çıktığında Prens ile karşılaşır. Prens saraya gelir Kraliçe’den kıyafet ister. Kraliçe Prens’i beğenir ve Prens ile evlilik düşünür ve Krallığın yaşadığı krizden

kurtulmak ister. Kraliçe ihtişamı sağlamak için ve Prens'i ağına düşürmek için, sarayda balo verir. "Pamuk Prens" 'te yapılan baloya gizlice girer, balodaki dans sırasında ormanda karşılaştığı Prens ile eş olur ve ondan köyün durumu ve yoksulluk için yardım ister ancak Kraliçe, "Pamuk Prens" 'i fark eder, onu balodan kaçarken yakalar. Kraliçe, "Pamuk Prens" 'in ölümünü ister ve yardımcısı onu ormana götürür, ellerini çözer ve onu serbest bırakır. Prens ormanda yürürken bir ağaca başını çarpar ve bayılır, cüceler baygın olarak buldukları dünyalar güzeli kızı evlerine götürürler. Cüceler ormanda saray muhafızlarının köylülerden topladığı altınları çalarlar. "Pamuk Prens" Cücelerle kalmak ister Cüceler tek şartı onlarla kalmak için, cüceler gibi haydut olmasını isterler. Bu sırada Kraliçe gözüne kestirdiği Prens ile evlenmek için bir adım atıp ona sihirli bir iksir içirir. Düğün haberi bütün ahaliye duyurulur ve halktan zengin kesim düğüne çağırılır, "Pamuk Prens" ve Yedi Cüce bu düğüne davetsiz olarak katılır, davetlileri soyar ve Prens'i düğünden kaçıtır. Davetliler, Kraliçe'nin istifasını isterler. Büyünün etkisinde olan Prens'i büyüden kurtarmak için birçok yol deneyen Cüceler, gerçek aşk öpücüğünün büyüü bozmada etkili olacağını düşünürler. "Pamuk Prens", Prens'i öper ve büyü kaybolur. Kraliçe bu sırada Cüceler evine doğru yola çıkar. Kraliçe eve varınca, "Pamuk Prens" ile bir kavgaya tutuşur. Kraliçe'nin boynundaki hilal simgeli kolye "Pamuk Prens" in dikkatini çeker ve babasının ona hediye ettiği hançer ile kolyeyi keser. Bu hilal kolye ormandaki efsanevi canavarı kontrol etmektedir.

Efsanevi canavarın boynundan da hilal kolyeyi kesip atar. Efsanevi canavarın altından zamanında savaşa gidip kimsenin bir daha bulamadığı babası ortaya çıkar. Kolye çıktıktan sonra Kraliçe yaşlı bir cadıya dönmeye başlar. Babası ile Prens tanışır ve evlenmelerine izin verir. Sarayda tekrardan her şey yoluna girmiştir. Ve mutlu son yine kaçınılmaz olmuştur.

5.1.6. Pamuk Prenses ve Avcı, Snow White and the Huntsman (2012)

Bu film ise genel olarak "Grimm Kardeşler" e bağlı kalsa da 4 farklı fantastik filme göndermeler yapmaktadır. Filmde ciddiyet hâkim ve mizaha yer verilmemiştir. Genç yetişkin bir izleyici kitlesine hitap ediyor. Üvey annenin kötülükleri yanı sıra, prenses canavarlarla da savaşmak zorunda kalıyor.

Kraliçe Ravenna, güzelliği ile kralı kendine âşık etmiş ve onunla evlenmiştir. Kralı öldürüp kendi kurduğu orduyla ülkeyi yönetmeye başlamıştır. “Pamuk Prenses” de kulede tutsaktır. Kraliçe etrafındaki tüm güzellikleri adeta emip bitirmiştir.

Aynanın söylemlerine karşın prensesin kalbiyle sonsuz güzelliğe ve bunun yanında ölümsüzlüğe ulaşabilecektir. “Pamuk Prenses” kurtulup Kara Orman’a kaçar. Avcı Eric, prensesi öldürmek için peşinden gider. Ama öldüremez, birlikte kaçarlar. Kocaları kraliçe tarafından öldürülen kadınlar yaşayabilmek için kendi güzelliklerini yok etmek adına yüzlerini yaralamışlardır.

Bu filmde prens, prensesin çocukluk arkadaşıdır ve ok kullanmada ustadır. Prenses ve Avcı devle savaşıp onu yenerler ve ormanda tanıştıkları cücelerle periler diyarına götmeye karar verirler. Burada cücelerin sayısı 8’dir. Diğer geleneksel masaldaki ev ve diğer ürünler bu filmde yoktur. Beyaz geyik kutsar ve ona güç verir. Böylece “Pamuk Prenses”, “Jean D’Arc’a” dönüştürülür. Kraliçenin elmasıyla zehirlenen prensesi, prens yerine avcı öper ve uyanır.

5.1.7. Snow White: A Tale of Terror (1997)

Kral ve Kraliçe bir kış günü araba ile giderken arabanın kaza geçirmesi sonucu yaralanmışlardır. "Hamile olan Kraliçe çocuğunu doğurur ve ölür. Prenses Lilianna 8 yaşlarındayken Lord yeni bir evlilik yapar. Evlendikleri gün Lili Kraliçe’nin odasına girer. Dadısı Kraliçe’nin odasına girdiğini görür ve peşinden

gider. Odanın içinde onu ararken, Kraliçe'nin göz nuru olan dolabın kapağı açılır. Dadı Lili' yi orda sanar ve dolaba yönelir". Dolabın içindeki lanet Dadı' yı öldürür. Aradan 9 yıl geçer, Kraliçe hamile kalır. O gece bir parti verilir sarayda Kraliçe Lili' ye giymesini istediği kıyafeti verir, fakat Lili kıyafeti kabul etmez. Gecenin özel olduğunu ve daha özel bir kıyafet giymek istediğini söyler. Partinin başında Kraliçe şarkı söylerken Lilianna salona girer, salonda bulunan davetlilerin dikkati Kraliçeden ayrılp Lilianna 'ya çevrilir ve Kraliçe bunu kıskanır. Davetliler hep birlikte dans etmeye başlar. Kraliçe kıskançlığından sancısını getirerek kötüleşmeye başlar. Hemen müdahale ederler ancak Kraliçe'nin bebeği ölür. Kraliçe üzüntüden ağlarken daima gerçeği söyleyeceğini çevresinde kıskançlık olduğunu söyler. Kraliçe üzüntü anında aynanın söylediklerine inanır. Doktor Peter, Lilianna' ya ormanda evlenme teklifi eder ve o sırada biri çağırır onu Lilianna ile ahırda buluşmak üzere yanından ayrılırlar. Lili ormanda tek kalır o sırada Kraliçe'nin dilsiz kardeşi ile karşılaşır ve kardeşi Lili' yi kovalamaya başlar. Lili ormanda kaçarken bir çukura düşer. Düştüğü çukurda bir ev buldu ve eve girip saklanır. Bu sırada Kraliçe'nin dilsiz kardeşi bir hayvanı öldürerek Prens' in kalbi diye Kraliçe'ye verir. Akşam yemeğine gelmeyen Lilianna' yı merak eder ve o sırada ona evlenme teklifi eden Doktor Peter salona giriş yaparak Lili' nin atını ormanda tek başına bulduklarını söyler. Bütün saray muhafızları ormanda Lili' yi aramaya çıkarlar ve o sırada Kralın bacağı kırılır. Lili' nin saklandığı evin sahipleri eve geldi Lili' yi esir alırlar. Kraliçe bu esnada ayna ile konuşurken ayna ona elindeki kalbin Prens' e ait olmadığını söyler. Kardeşine büyü yaparak ve ona hallüsinasyonlar göstererek "Hain" der. Lili' nin bulunduğu evde yaşayanlardan biri Lili' ye sahip olmaya çalışır. Bu davranışlarından ötürü onu evden kovarlar. Evde kalanlar maden işçileri olduğu için mağaraya gitmeye başlarlar. Lilianna korkup onların peşinden gider. Bu sırada Kraliçe ölü doğan çocuğunun yakılmasına izin vermeyip onu ormanın derinliklerinde saklıyordu, olduğu yerden büyü yaparak Prens' in bulunduğu mağara onun başına yıkılmaya başlar. Prens ve ev sahipleri çok zor şartlarda kurtulurlar. Daha sonraki sabah akan nehirde yüzünü yıkarken yanına bir cadı gelir ve ona elma verir. Elmayı ağzına aldığı anda derin bir uykuya dalar. Ev sahiplerinden biri ona âşık olur ve Lilianna'da ona âşık olmuştu. Onu ölü buldu. Lilianna' yı mezara koydular, üzerine atılan ilk toprak ile Lili' nin gözü açılır. Nefes almaya başlar ve boğazına takılan elma öksürüğün

şiddeti ile alma ağzından çıkar. Kraliçe bu esnada aynanın verdiği direktifleri uygulamak üzere saraydaki hizmetkârları öldürür. Son olarak Kral'ı öldürünce Kral'ın kanı ile ölen bebeğine can olacağını söyler ve onu Kraliçe çarmıha gerer. Lilianna ve âşık olduğu ev sahibi ile birlikte Kralı kurtarıp Kraliçe ile savaşırlar. Lilianna aynanın lanetini çözer ve elindeki hançer ile aynaya bıçak saplar. Kraliçe yaşlanarak ölür.

5.1.8. Değerler Eğitimi

Bu başlık altında değerler nedir ve değerler eğitimi hakkında bilgiler verildikten sonra bu konu hakkında yapılan bazı çalışmalara değinilecektir.

“Değerler, eğitimle nesilden nesile aktarılan, kendine, ailesine, çevresine ve tüm insanlığa faydalı bireyler yetiştirmeyi sağlayan, öğretilbilir ve öğrenilebilen en önemli olgulardır (Kılınç, 2015, s.9).

“Değerler eğitimi kuşaklar arasında gelenek, görenek, gibi pek çok toplumsal birtakım alışkanlıklar, yaşam tarzı ve yaklaşımlarla informal bir biçimde aktarılır. Formal olarak ise en başta okul gibi eğitim-öğretim kurum ve kuruluşları ile aktarılır. Değerler eğitimi aynı zamanda karakter eğitimi olarak da anlaşılabilir. Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde değerler ve karakter eğitimi olarak bu süreç anlaşılır ve programlarda da bu adla yer alır.” (ASUTAY, Hikmet (2019) “Resimli Kitaplar Aracılığıyla Değerler Eğitimi” XI. International Balkan and Near Eastern Social Sciences Congresses Series-Tekirdağ/Turkey, March 09-10, 2019).

Toplumun iyiliğine ve esenliğine yönelik davranışlar kazandırma gibi temel bir amaçla hareket eden eğitim kurumlarının görevlerinden biri geçmişte olduğu gibi günümüzde de değer eğitimidir. Evrensel ve milli değer yargıları tamamen toplumlar için yazılı olmayan görünmez kurallardır. Düzeni, uyumu, huzuru ve daha birçok

hususunda içinde barındırmaktadır. Ahlak ve karakter eğitimiyle ilgili birçok çalışması bulunan Kanad (1951), Cumhuriyetin ilk yıllarında “Okullar hangi özellikte insanlar yetiştirilmelidir? Okulların temel hedefi ne olmalıdır?” sorularını sormuş ve cevap olarak, “Biz okullardan çıkacak kuşağın onur sahibi olmasını, adil, cesur, görev bilinci yüksek ve namuslu olmasını kısaca ahlaki karakterli olmasını istiyoruz.” demiştir.

Dil öğrenmenin aynı zamanda o dile ait toplum hakkında bilgi edinme, kültürlenme olduğunu düşünürsek, değerlerin varlığını ve önemini de anlamış oluruz. Değerler bireyde sosyal ve kültürel gelişimi olumlu şekilde etkilediği gibi toplumda ahlaki olgunluk düzeyini de artırır. Değerlerimiz ile birey toplumdaki yerini kolayca belirleyebilir. Davranışsal düzeyde olumlu kısıtlayıcıdır, olumlu yönlendirme yapar. Kısacası değerler tüm boyutları kapsar. Değerler insanın iç dünyasındaki yöneticidir. Davranışlara ahlaki ve duygusal boyut katar.

Öğrenciye iyiliği bildiği kadar kötülüğü de bilmeli ve bir arada ayırım yapmadan yaşamak konusunda da eğitim verilmelidir. “Eğitim bütüncüdür, değerler eğitimi, ailede ve okulda tüm değerlerin farkında, kişiliği gelişmiş, davranışları olgunlaşmış bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır.” Buradan yola çıkarak tezatlıklardan oluşan masallar sayesinde değerler edinimi kolaylaşmıştır ve kalıcılığı sağlanmıştır.

Susanne Stöcklin-Meier’ in Oyun ve Gelecek dergisinde yayımladığı yazıya göre; “Değerler eğitimi genellikle hikâye, çizgi film gibi araçlarla verilmeye çalışılır. Bu gibi film ve hikâyelerle öğrenci izlediğini gerçek hayatla karşılaştırma ve uygulama fırsatı bulur. Öğrencinin yaşına göre filmde geçen karakteri kendine rol model alabilir. Değerler yargısı tamda burada devreye giriyor. (Susanne Stöcklin-Meier, ISBN: 978-3-466-30802-6)”

Halil KARATAY’ın “Dil Edinimi ve Değer Öğretimi Sürecinde Masalın Önemi ve İşlevi” adlı çalışmasında belirttiği gibi masal kahramanı mazlum rolünde

olsa bile doğru yolu tercih ettiğinde ve doğrudan vazgeçmediği sürece, güçlü olan bizim masalımızdaki cadı kraliçeyi bile hiçbir şey yapmadan yenecektir.

Susanne Stöcklin-Meier; “Masal kahramanları sayesinde çocuklar, çok çeşitli davranış biçimlerinin sonuçlarını öğrenebilirler. Klasik masallar bazen biz erişkinlere tahtadan oyma gibi gelir. Örneğin iyi kalpli küçük kız en güzelleridir ve masalın sonunda prensle evlenmeye hak kazanır. Tembel üvey kız kardeş çirkindir ve cezasını bulur.” Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler masalında ve uyarlama filmlerinde olduğu gibi prenses iyilik dolu, şirin ve oldukça güzeldir. “Çocuklar ise belli bağlantıların yeni yeni farkına varmak üzeredirler. Masalların genelde siyah-beyaz yapılmış dünyası, yön bulmalarını kolaylaştırır. Masallar küçük ve büyük için ruhsal gıdadır. Orada düşler ve fantezi dünyasına, sınırsız olanaklar ve mucizeler âlemine ayak basarız. İyi ve kötünün anlayışı burada tıpkı yaşanmış değerler gibi keskinleştirilir. Çoğu çocuk ve erişkin, masalların içinde saklı yaşamı onaylayan, huzur ve güven veren, yaratıcı ve şifalı güce bayılırlar. Masallar arkadaşlıktan, hoşgörüden, yardımseverlikten ve hakikat sevgisinden, yani yaşamda gerçekten değeri olan şeylerden söz eder. Bugün bu değerleri çocuklara aktarabilmek, her zamankinden daha önemlidir. (Stöcklin-Meier)” Masal ve hikâyeler de bu değerler aktarımını en kolay sağlayabilen araçlardır. “Beynimizin masallara ihtiyacı var!” – Göttingen Üniversitesinden beyin araştırmacısı Gerald Hüther de bundan bahsetmiştir. Masalı, bir çocuğun sakin oturup dinlemesini sağlayan, ama aynı zamanda fantezisine kanatlar takan ve dil hazinesini zenginleştiren bir sihirli iksire benzetir; bunun da ötesinde masal, kendine güvenini artırır ve onun geleceğe cesaret ve güvenle bakmasını sağlar. Bu nedenle Hüther masalları, beyin için gerekli süper uyarıcı olarak adlandırır.

Aileler çocuklarına geleneksel ve değerler üzerine yazılmış masalları anlatmalıdır. Böylece çocukların kelime dağarcığı, bilgisi, hayal dünyası gelişir. “Masal ve öykü dinlemeden çocukluk geçirmiş olanlar, içsel resim geliştirme becerisi dumura uğramış, gelişmemiş hayal gücüne sahip yoksul bir fantezi ve düşük bir dil bilinci ile yaşamak durumunda kalırlar. Masallar, düşüncede, dilde ve ruhta izler bırakır. Erişkin yaşlara kadar değerler bilincini etkilerler. Örneğin Grimm

Kardeşler' in toplu masallarından tanınmış olanlar yanında, başka kültürlerden öyküler de vardır. Dünyamız gittikçe daha küresel ve çok kültürlü hale geldiğinden, çocukların başka kültürlerin, ülkelerin ve karaların masallarını dinlemeleri çok önemlidir. (Stöcklin-Meier)”

Masallar halklar arasında anlaşmaya hizmet eder, eski ve yeni anlam imgeleri aktarır ve dil kullanımını besler. Yabancı ülkelere masallar, çocuklarda hoşgörü ile iyilik ve huzur içinde birlikte yaşama duygusu uyandırmaya, ayrımcılık yapmamaya yardımcı olur. Bu sırada çocuklar hoşgörünün, kendisinininkilere benzemeyen görüşler, değer yargıları, inançlar, davranış biçimleri ile gelenek ve göreneklere saygıyla yaklaşabilme anlamına geldiğini öğrenirler. Başka türlü olma hakkını ve değerini sorgulamadan, başka türlü olmaya izin veren, onun geçerliliğini de kabul eden bir tutuma yaklaşırlar." (Stöcklin-Meier, Susanne;*Spiel und Zukunft (Oyun ve Gelecek dergisi, Kasım 2008)- EinInterview mit der Märchenerzählerin und –pädagogin Brigitta Schieder zum Thema "Warum Kinder Märchen brauchen").*”

“Genelde masallar, özelde hayvan masalları yani fabllar toplumsal deneyimleri ve üretim ilişkileri sürecinde oluşan kimi değerleri paylaşmada önemli bir araçtır. Bu birikim ve değerler, toplumun üyelerine doğrudan aktarıldığı gibi bir öykü kurgusu içinde de aktarılmaktadır. Yiğitlik, kahramanlık, cesaret, iyilik, güzellik gibi kimi değerler toplumun gereksinimlerine göre önem kazanabilirler. Bu değerlerin bir ucunun, çoğu zaman düşlere açık kaldığı görülmektedir. İyi insanı gelecekte güzel şeylerin beklemesi, düşten öteye bir şey değildir. Sistemli eğitimin ve günümüzdeki gibi bir hukuk düzeninin olmadığı dönemlerde sözü edilen değerlerin eğitsel işlevinden söz edilebilir. (Orhan ÖZDEMİR & Yunus Emre ÇEKİCİ, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 9, Sayı 1, Nisan 2013, ss.113-119.)”

Hep iyilerin kazandığı bir dünya maalesef ki bulunmamaktadır. Masalın konusunda oldukça sık kullanılan bu tanım aslına bakılırsa hele ki şu an ki dünyamızda pek de mümkün olmayabilir. Bunu okuyan çocuk, kendi dünyasında ki hayalini gerçek hayata yansıtmak isteyebilecektir.

Kendi inandığı, okuduğu ve izlediği masal – masal uyarlamalarından pay biçen, kendi ilkelerini okudukları ve izledikleri masallar aracılığıyla yeşertmeye başlayan çocuk yaşadığı gerçek dünyada tam tersi etkiyle karşılaştığında yaşadığı hüznü, hayal kırıklığına dikkat çekilmesi gerektiğini düşünmekteyim. Bu hüznü ileriki yaşamında olumsuz şekilde etki gösterebilir.

“Değerler, ideal ve arzu edilen davranış biçimlerini ifade eden somut koşullar ve nesnelere aşan üst düzey kavramlar veya doğru kararlara varılmasında bireylere yardımcı olan genel ilkeleri içermektedir”
(Avcı, 2007: 3).

“Dolayısıyla insanların toplum olmasını sağlayan önemli unsurlardan biri ürettikleri değerler olarak belirir. İnsanların belirli durumlar karşısında, belirli yönelimler alması benimsediği değerlerle doğru orantılıdır. (Öncül, 2000: 281).”

“Değerlerin insan eylemlerinin oluşturucu ögesi olduğunu ve hiçbir eylemin değer dışı olamayacağını söylemektedir. Her eylem, değeri koruyarak, değeri çığneyerek ya da her ikisini birden yaparak değerle ilgilidir. Eylemek, değerlemektir; değerlemek ise farklı eylem seçenekleri arasından birisini seçmektir. (Tepe (2009: 6-7))”

“Daha önce de söylendiği gibi, insan davranışları, davranışa yükledikleri değerle ilgilidir. Bu açıdan bakıldığında Kuçuradi’ nin düşünceleri de Tepe’nin düşünceleriyle benzer: “Bir şeyin değeri kendisiyle aynı türden olan şeyler arasındaki özel yeridir. Değere yüklenen bu özel anlam, toplumsal ve kişisel kaynaklardan beslenir.” Nutku’ ya göre, “içinde yaşanan etik sorunlar göz önünde bulundurularak kişi değerini, tüm değerler örgüsünün merkezine koymak gerekmektedir.” Kuçuradi (1998: 40);

“Başka deyişle, mutlak olan kişi değeri, göreceli ve değişken olan, daima yeni tarihsel biçimler kazanan diğer değerlerin taşıyıcısıdır.

Böylece kişi değeri, diğer bütün değerlerin ölçütü de oluyor.” (Nutku, 2003: 20).

Özdemir: “Bütün bu yaklaşımlardan, değerlerin insanların üretim sürecinde ortaya çıktığı söylenebilir. Bu durumda değerlerin hem kişisel hem de toplumsal bağları vardır. Toplumlar ve kişiler zamandan zamana değiştiğinde, ister istemez söz konusu toplumlarda üretilen değerler de değişmektedir. Dolayısıyla masalarda iletilen değerlerin de tüm zamanlarda işlevliğini sürdürmesi beklenemez. Buna karşın La Fontaine’ in hayvan masalları, 17. yüzyıldan bu yana değerler hiçbir değişikliğe uğramamışçasına öğrencilerin önüne aynı iletilerle öğrencilere okuma aracı olarak sunulmaktadır.”

Ülger (2012:1387); “La Fontaine masallarının burjuvatik değerlerin inşasında kullanıldığını vurgulamakta ve değerlerin değişebileceği görüşünü aşağıdaki tümcelerle pekiştirmektedir”: “La Fontaine, bir taraftan çalışkanlık, eşitlik, adalet ve kanaatkârlık gibi insani ve ahlaki değerler konusunda ders verirken diğer taraftan da güçlü, sömüren, kurnaz ve eşitsizlikçi adaletsiz bir bakış açısını meşrulaştırıyor görünmektedir.”

5.1.9. Uyarlanan Filmler ve Değerler Açısından İncelenmesi

Masaldan uyarlanan filmlerin, masal ile arasındaki benzerlik ve farklılıklarına değinildikten sonra tüm filmlerin evrensel ve milli değerler (hırs, şiddet – korku, farklı olana saygı, iyilik gibi...) açısından karşılaştırılmasına yer verilecek ve bunun çocukların bütüncül eğitimi açısından nasıl boyut katabileceğine değinilecektir.

Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler – 1970 yılında tek Türk yapım olan filmde dil akıcı ve sadedir. Hamdi Değirmencioğlu tarafından uyarlanan filmin yönetmenliğini ise Hamdi Göreç yapmıştır. Filmin süresi 1 saat 32dk’dır. Fantastik ve aileye yönelik bir filmidir. Yaş sınırlaması bulunmamaktadır. Türk kültürüne özgü

herhangi bir gönderme bulunmamaktadır. Sadece yedi cücelerin isimleri keloğlan, utangaç, uykucu, bilgin, neşeli, aksırık, öfkeli olarak Türkçeleştirilmiştir. Karakterler isimlerinin özelliklerini aynen yansıtmaktadır. Prensesin adı “Pamuk” tur. Kral masaldaki gibi ölür. Masalın özüne en sadık kalan film olma özelliğine sahiptir. Masaldaki tüm karakterler ve olay sıralaması aynen filmde yer almaktadır.

Schneewittchen -2009 alman yapımı film Thomas Freundner tarafından çekilmiştir. Film 59dk’dır. Fantastik ve aile filmidir, ayrıca yaş sınırlaması bulunmamaktadır. Kral, kötü kalpli kraliçe tarafından hançerle öldürülür. Masalın gerçek anlamda orijinalinin ekrana yansması denile bilinmektedir. Alman kültüründen parçalar bulunmaktadır. Türkçe çevirisinde kültür aktarımına yer verilmiştir.

Blancanieves (Pamuk Prenses) (2012) Pablo Berger tarafından hem uyarlanmış hem de çekişmiştir. 1 saat 44 dk’lık film tamamen siyah- beyaz olarak İspanyolca çekilmiştir. Çeviri izleyiciyi tatmin etmemekle birlikte eleştirilere sebep olmuştur. İspanya’da geçer ve diğer filmlere nazaran mekân bildiren tek film niteliğindedir. Üvey anne ve kız dramı aynen işlense de "Grimm Kardeşler" in masalından oldukça farklıdır. 7 cüce sayı olarak var olsa da madenci mesleğinden eser yoktur. Cüceler matadordur ve Prenses olarak “Carmen” isimli bir genç kız yer almaktadır. Kraliçe yerine şatoda yaşayan varlıklı bir kadın vardır. İspanyol esintileri filmde yer alır.

Pamuk Prenses’in Maceraları- Ayna Ayna Söyle Bana – (Mirror Mirror) 2012, Jason Keller’in yazdığı film orijinali İngilizcedir. 1 saat 46 dk’lık film komedi, dram, fantastik, macera türündedir. Filmde 7 cüce yer almakta ve birinin adı “Grimm” dir. Kültür aktarımı olmayan ama kraliyetle yönetilen fantastik bir ülke yaratılmış, izleyiciyi etkilemek adına oldukça abartılı efekt ve ortamlar kullanılmıştır. Filmde ilk öpücüğü veren prensestir. Cüceler yardımseverdir ancak haydutluk yaparak geçimlerini sağlamaktadırlar. Masalın orijinali dışında canavarlarda yer almaktadır. Kral savaşa giderken kaybolur ancak filmin sonunda yaşadığı ortaya çıkar.

Pamuk Prenses ve Avcı, Snow White and the Huntsman (2012), Rupert Sanders tarafından çekilen film +13 yaş sınırı olan korku, aksiyon, gerilim türündedir. Kral, kraliçe tarafından öldürülür. 8 cüce olmasına rağmen ormanda yaşarlar. Kraliçenin kıskançlığı, acımasızlığı ve hırsı o kadar baskın anlatılmak istenmiştir ki, filmdeki tüm kadınların yüzleri yaralıdır. Devler, canavarlar ve büyü varlıklar masala ek olarak vardır. Beyaz bir geyik prensesi kutsar ve onu savaşıya dönüştürür. Elmayla zehirlenen prensesi onu öldürmeye yollanan ama öldürmeyen avcı öperek uyandırır. Prenses kraliçeyi hançerle öldürür ve her şey normale döner, tüm büyü bozulur. Filmin fantastik yanı ile bir ülkeye ya da topluma kültürel aktarım söz konusu değildir.

Snow White: A Tale of Terror (1997), Michael Cohn yönetmenliğindeki film +18 yaş sınırı olan korku türünde uyarılma bir filmidir. 1 saat 40 dk'lık filmde yıkım ve şiddet hâkimdir. Prensesin ismi "Lilianna"dır. Kraliçe, prenses işkence yapar ve bu yüzden ormana kaçar. Cücelerin evine sığınan prensesi 7 çirkin cüce bekler. İçlerinden biri prensese tecavüze kalkışır. Kraliçenin büyüleri ile yıkım ve yangınlar hiç bitmez. Elmayı yiyen prenses ölür ama ona âşık olan çirkin bir cüce onu toprağa gömmeye karar verir ve o esnada prenses uyanır. Prenses ve cüce kralı büyüden kurtarır, aynanın kırılmasıyla kraliçe gücünü kaybeder ve yaşlanarak ölür. Masaldan oldukça farklı bir senaryo geçmektedir.

Hırs kimi zaman insanı motive ederek zirveye çıkarırken kimi zamanda mahvetmektedir. Kişinin içindeki kötücül hırs, kişinin kendisine cehennemi yaşatmaktadır. Bu tip olan hırs kavramı da aslında bir şiddettir. Belirlenen hedefe hırs ve çabayla ulaşmak kadar da güzel bir değer de olmadığı gibi bu hırsın da adil yollarla kazanılması gerektiğinin altını çizmek de fayda vardır. Hırslarımızı da doğru yönlendirmeliyiz, onlara kurban olmamalıyız.

Masalda ve uyarılma 6 filmde Kraliçe hırsları yüzünden birçok kötülük yapmıştır. Güce kavuşup ülkeyi yönetmek adına kendi eşini öldürmüş ya da

öldürtmüş, sırf üvey kızı ondan güzel diye ona kumpaslar kurup öldürmeye çabalamıştır. Kraliçenin hırsı da aslına bakılırsa bir nevi şiddettir. İnsanın önce kendine sonra çevresine yaptığı şiddet. Bu gibi durumlarda yani sonuçları ciddi olumsuzluk meydana getirecekse olağan durumu kabullenmeyi ya da vazgeçmeyi bilmek de diğer bir değer olan erdemdir. Kraliçedeki aynı hırsı “Grimm Kardeşler’ in”, “Külkedisi” adlı masalında da aynen yansımıştır. Sadece onun kızları prensle evlenmeliydi, kendi çocukları özeldi. Üvey kıza gösterilen şiddet bu masalda da mevcuttur. Onu hizmetçi olarak kullanıp, hor görmüştür. Psikolojik şiddetle beraber fiziksel şiddette göstermiştir.

Evrensel değerler açısından karşılaştırma yaparken hırsın güzel bir motivasyon olduğunu ancak bu hırsın hangi amaca hizmet için ve hangi yollar izlenerek yapıldığı önemlidir. Masal ve uyarlama filmlerde kraliçe istediğini elde etmek için doğru yolları tercih etmek yerine, yok etmeyi, yakıp yıkmayı, öldürmeyi tercih etmiştir. Bu da eğitim açısından bakıldığında çocuğa neden – sonuç ilişkisi açısından kötücül hırs hakkında iyi ve kalıcı örnek niteliğindedir. Aslında bazen kabullenmeyi de bilmek gereklidir. Michael J. Fox’ a göre “Mutluluk kabullenişle doğru orantılı, yüksek beklentilerle ters orantılı olarak artar” sözü bu gibi hastalık durumlar için ilaç niteliğindedir. Hırs olumsuz şekilde yönlendiğinde saygınında kalmadığının farkına varmalıyız.

Snow White: A Tale of Terror filmi adından anlaşıldığı üzere tamamen yıkım, savaş, büyüler (kötülük amaçlı), öldürme üzerine sahneler yer almaktadır. Film ne kadar +18 yaş sınırı ile yayınlanmakta olsa da çocuklarımız bu ve bu gibi filme internet ortamında kolayca ulaşabilmektedir. Masaldaki ve diğer filmlerdeki masum, çalışkan, yardımsever ve Prensesi kollayan cüceler yerine korkunç görüntüleri ve kötü huylarıyla diğer filmlere göre cüceler ciddi bir ayırım göstermektedir. Eğitimsel bakış açısıyla karşılaştırıldığında bu filmde çocuklarda edinilmesi istenen davranış; yabancıların, tanımadıkları insanların evine izinsiz ya da izinli girilmemesi gerektiğidir. Masalda ve diğer 5 filmde cüceler prensese zarar vermemiş aksine ona sahip çıkıp korumuştur. Ancak gerçek hayatta olabileceği gibi yabancıardan fayda görebileceğimiz kadar zarar da görebiliriz. “Snow White: A

Tale of Terror” filminde eğitici olarak altını çizeceğimiz yer buradaki bir cücenin prensese tecavüz girişiminde bulunmasıdır. Kötüden kaçarken başımıza daha kötü şeylerde gelebilir, önemli olan doğru hareket etmektir. Gerçek hayattaki senaryoya göre polise ya da yetkili merci iye başvurulması gerektiğini öğretmek gereklidir. Yoksa “Yağmurdan kaçarken doluya tutulmak” ’tan öte gitmeyebilir. Bu filmde kesitle eğitici olarak tecavüz ya da istismar durumlarında çocukların ne yapması gerektiği vurgulanabilir. Ayrıca tanımadığımız insanların evlerine izinli ya da izinsiz girilmemesi gerektiğinin, girilmesi durumunda neler yaşana bileneceğinin çok güzel örneğidir.

Yaşadığımız dünyada en önemli değerlerden biri de saygı, farklı olana saygı, kabullenme, ötekileştirmemektir. Masalda ve 5 uyarlama filmde (“Snow White: A Tale of Terror” dışında)²³ cüceler gerçekten pigmedir. Ve isimleri gibi farklı karakterleri vardır. Prenses onları birbirinden ayırmadan sevmiş, saygı göstermiş, farklı karakterlerine rağmen ötekileştirmeden kabul etmiştir. Toplumsal açıdan çok güzel bir örnektir. Bunun sonucunda prenses ve cüceler mutlu, huzurlu, sorunsuz yaşamışlardır. Saygı, düzeni ve huzuru getirir. Hatta Prenses elmayı yiyip öldüğünde cüceler ölüsüne bile saygı gösterip onun için tören düzenlemişlerdir. Bu da saygının öldükten sonra bile devam ettiğinin göstergesidir.

Kraliçe ise istemediği, kıskandığı, onun hoşuna gitmeyen şeylere saygı göstermemiş, üstüne onları yok etmeye çalışmıştır. Buda kendisinin huzurunu bozarken, toplumu da etkilemiş, ülke mutsuzluğa ve korkuya mahkûm olmuştur.

Masal ve uyarlama filmlerde kötülük kraliçeye, iyilik prensesle vücut bulmuştur. Kraliçe, gülmeyen, akli kurnazlığa ve kötülüğe çalışan, hırsıyla gözü kararmış bir karakterdir. Halk ondan korkar ve bu sebeple itaat eder. Zaten kötü olmayı ya da kötülüğü saygıyı bilmeyen olarak da adlandırmak yanlış olmayacaktır.

²³ “Snow White: A Tale of Terror” filmi günün şartlarına yani maddiyat ve izleyici çekme adına yapılmış bir film olduğunun altını çizersek, burada amacın kaos yaratıp, aksiyon ve korku severlerin ilgisini çekecek şekilde uyarlama yapıldığını unutmamalıyız.

Çünkü aslında saygı bazı olumsuzluklara dur diyebilen bir araçtır. Prensese karşı Kraliçe saygı besleseydi onu güzelliğinden dolayı yok etmek istemeyecekti. Aksine onunla üvey kızı olduğu için belki de gurur duyacaktı. Prens ise masum güzelliği, sevecen ve Pollyannacılık²⁴ oynayan, etrafa sürekli gülümseyen, yardımsever, saygılı, karakteri düzgün biridir. Ancak onun da zaafı kötülük düşünmediği için kötülükler kurban gitmesidir. Yaşlı kadın kılığına girmiş kraliçe onun bu zaafından faydalanarak elmayı yedirip ölmesine sebebiyet vermiştir. Elma figürü masalda ve 6 uyarılama filmde de vardır, sonu ölümle biter. Değerlere bakıldığında iyi insan olmak da toplum ve içsel huzur adına önemlidir. Bu masal ve uyarılama filmler çocuklara iyi-kötü kavramını anlatmak için idealdir. Kısacası verilmek istenen ana mesaj; iyi olan mükâfatlandırılır, kötü olan kendi kötülüğünde yok olur.

5.1.10. Filmlerin Eğitimde Materyal Olarak Kullanımı

Masallar eğlendirirken aynı zamanda eğitici niteliğiyle de bilinir. Sonu mutlu biten ve gerekli uyarlamaları yapılmış masallar, çocukları eğitirken pekiştirici yerine kullanılabilirdiği gibi rol model almada da çok başarılı olmuştur.

Filmleri eğitimde kullanılmak günümüz eğitimcileri açısından oldukça popüler olarak kullanılan, görsel – işitsel duyuları harekete geçiren ve akılda kalmayı kolaylaştıran, eğitirken, ders işlerken hem eğlendiren hem dikkat çeken materyallerdir. Öğrenci oturduğu yerden filmler sayesinde dünyaya açılır. Farklı kültürleri, tüm farklılıkları tanınmaktadır.

“Ülkemizde, 1950 yılından itibaren yayımlanmaya başlayan “Film ve Öğretim” dergisinde de sinemanın eğitimdeki rolüne, filmle öğretim konusunda yurt dışındaki gelişmelere, konuyla ilgili olarak Millî Eğitim Bakanlığı’nın eksikliklerine değinen önemli yazılar yazılmıştır.”

²⁴ Pollyannacılık; Her şeyin iyi tarafını görmeye çalışan, iyimser olan, olumsuzlukları görmezden gelerek mutluluk oyunu oynamayı ifade eden bir metafordur.

“Türkiye’de eğitim filmleri konusunda ilk önemli çalışma 1951 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından görsel-işitsel eğitim araçlarının üretilmesi ve çoğaltılması amacıyla Öğretici Film Merkezi kurulmasıyla başlamıştır. Bu merkezde, 1960 yılında film şeridi yapılmaya ve 1962 yılından itibaren de bu filmler seslendirilmeye başlanmıştır. Radyo ünitesinin de kurulmasıyla merkez, Film Radyo Grafik Merkezi’ne dönüştürülmüştür. 1968’de televizyonla da eğitim hizmetinin verilmesiyle merkezin adı, Film-Radyo ve Televizyon Eğitim Merkezi olarak değişmiştir. 1992 yılında bu merkez tarafından uzaktan eğitim yöntemi ile hizmet vermek üzere Açık Öğretim Lisesi kurulur. 1998 yılında ise merkez, Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü adını almıştır. Günümüzde Millî Eğitim Bakanlığı bünyesindeki Eğitim Materyalleri Üretim Dairesi Başkanlığı tarafından eğitim öğretimin çeşitli kademeleri için görsel-işitsel materyal olarak çeşitli videolar ve filmler hazırlanmaktadır.”

Bu filmlerin, akademik bir bakış açısıyla içeriklerinin belirlenmesi, kullanım yöntemleri konusunda öğretmenlere ve öğrencilere bilgi verilmesi, filmlerin yararlılıkları-sınırlılıkları ile ilgili geri dönüşlerin alınması gerekmektedir.

“Ülkemizde 2007-2008 Eğitim-Öğretim yılından bu yana medya okuryazarlığı dersi tüm 6., 7. ve 8. sınıflarda seçmeli ders olarak okutulmaya başlatılmıştır" (RTÜK, 2007).”

Filmler materyal olarak genellikle yabancı dil ya da tarih derslerinde kullanılmaktadır. Hem görsel hem işitsel zekâya kolayca ulaşabilen filmler MEB ve TÜBİTAK’ın ortak katkılarıyla hemen hemen her konuşa hazırladıkları animasyon filmlerin okullarda kullanılmasıyla ilgili gerekli adımları atmaya başlamışlardır.

“İnsan, yüzde 83’ü görme, yüzde 11’i işitme yoluyla öğrenmekte ve işitilenlerin yüzde 20’si, görülenlerin yüzde 30’u hem görüp hem de işittiğinin ise yüzde 50’si hatırlayabilmektedir. Bu yüzden görsel- işitsel duyulara hitap etmek daha yararlıdır.

"Edebiyattan sinemaya uyarlanan eserler, edebî metnin olay örgüsünün ve karakterlerinin çözümlenmesinde etkilidir. Ayrıca edebiyat teorilerinin, edebiyattan uyarlanan filmler yoluyla aktarılmasına yönelik çalışmalar da mevcuttur" (Brown, 2009). Eserin özüne zarar veren uyarlama bir film eğitim aracı olarak kullanılmamalıdır.

Derslerde materyal olarak kullanılacak filmlerin seçimi öğretmenlere ait olduğundan, seçerken çok dikkatli olunmalı ve olumsuz değerler dizgesi vb. gibi durumlardan arındırılmış olmasına özen gösterilmelidir. Film seçimini kolaylaştırmak adına bazı ölçütler bulunmaktadır. Bunlar;

a) "Filmin içeriği yaş grubuna uygun olmalıdır. Film yapımcıları kâr amacından dolayı sağlıksız ve olumsuz (şiddet ve cinsellik) unsurları içeren filmleri piyasadadır."

b) "Filmlerde sokak dili ya da küfür içerikli konuşmalar mevcut olabilmektedir."

c) "Filmlerdeki olay örgüsü anlaşılır, akıcı ve basit olmalıdır."

Geçmişten günümüze kadar yazılan çoğu masallar beyaz perdeye taşınmaktadır. Masalın kendi anlatımı ile beyaz perdeye yansıdığında anlatılmak istenenin çok farklı olduğu bilinmektedir. Grimm Kardeşler 'in masalları, Andersen masalları, çeşitli fablların çoğu yazılan ve çocuklara okunarak hayal dünyalarında canlanmasını sağlayan birçok masalların beyaz perdeye yansıtıldığında daha fazla sübliminal mesaj içerdiğini ve asıl anlatılması amaçlanmış ahlaki değerler, iyilik, doğruluk gibi konuların sinemaya taşındığında amacın dışına çıktığı görülmüştür. Bu bölümde masallardan uyarlanmış filmlerden çok izlenmiştir olanlarına bakacağız. Aşağıdaki masallarda uyarlanıp beyaz perdeye yansıtılan 10 film;

- Pamuk Prenses ve Avcı / Snow White an theHunstman
- Hansel ve Gratel: Cadı Avcıları / HanselandGratel: WitchHunters
- Alis Harikalar Diyarında / Alice in Wonderland

- Dev Avcısı Jack / JacktheGiantSlayer
- Malefiz / Maleficent
- Güzel ve Çirkin / BeautyandtheBeast
- Sindirella / Cindirella
- Karmakarışık / Tonglend
- Pan'ın Labirenti / El Laberinto del Fauno
- Oz büyücüsü / The Wizard of Oz

“Görsel ve işitsel materyaller her şeyden önce etkili öğrenmeyi desteklemektedir. Ayrıca burada belirtmek gerekir ki, eğitimde ve yabancı dil eğitiminde görsel ve işitsel materyallere birçok araştırma da önemle vurgu yapılmaktadır. Bu alanda çok sayıda çalışma yayımlanmıştır. (Arslan & Adem 2010, 67; Kırmızı 2010) Dilde dört beceriyi geliştirecek görsel, özgün ve otantik tüm materyaller, öğrenci için önemli ve faydalıdır. (DELLAL, N. A. , & YÜCEL, M. S. (2015).)”

VI. BÖLÜM

6.1. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Masaldan uyarlanan 6 filmi, ilk ve orta öğretim çocuklarına toplumsal ve milli değerler açısından hem bütüncül hem de okulda materyal olarak kullanıma uygun olup olmadığını incelenmiştir. Filmler defalarca izlenerek değerlerden –hırs, şiddet, iyilik-kötülük- açısından karşılaştırılmıştır. İnceleme ve karşılaştırma sonucunda materyal olarak derslerde özellikle dil derslerinde kullanıma uygunluğu, değerler açısından amaca uygunluğu uygun görülmüştür. Temel eğitim ve değerler eğitimi doğumla başlar, ailede sistematik bir şekilde okullarda akademik olarak devam etmektedir. Çocuk öncelikle değerler eğitimini ilk olarak aileden almaktadır, daha sonra okulda sürdürmektedir. Eğitim tek değildir, yalnızca psiko-motor ve bilişsel kazanımları öğretmek yetersiz kalabilmektedir. Çocuk topluma uyum

sağlayabilme ve saygı görme açısından değerlere uymak durumundadır. Günümüzde eğitimin öğretmen odaklı olmaması ve kalıcı olması adına, daha çok duyu organına hitap ettiğinden dolayı dijital materyaller kullanılmaktadır. En çok tercih edilenler ise filmler, animasyonlar, çizgi filmlerdir. Kullanılan bu yeni materyallerin ise akademik amacına hizmet ederken değerler eğitimi açısından da faydalı olacaktır.

Şimdilerde televizyonda gösterilen tüm film, dizi, reklamlarda RTÜK tarafından sigara, tütün, alkol vb. gibi ürünler mozaik olarak gösterilirken, küfür de sansürlenmektedir. Ancak dijital ortamda bu söz konusu değildir. Burada ise materyal olarak kullanılacak film, animasyon vb. şeyler öğretmen gözetiminden geçmeli, defalarca izlenmelidir.

Eskiden olumlu – olumsuz değerler masallar, hikâyeler, şiirler ya da hatıraların anlatılmasıyla yaygınlaşır, hatta ağızdan ağza anlatana göre değişim göstermekteydi. Bu bahsedilen yayılım da minimum seviyedeydi. Ancak günümüzde sosyal medya, internet vb. gibi teknolojiler sayesinde dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen bir şiddet ya da olan durumu en kısa sürede tüm dünyaya her yaş grubuna ulaşabilmektedir. En üzücü durum ise bunlara çocukların çok kolay ulaşabilmesi ve maalesef çocukların karşısına bilinçli şekilde çıkartılmasıdır. İnternetteki oyunlara ya da çizgi filmlerin içine gizlenmiş kötücül amaçlı, şiddet ve ona zarar verici şeyleri gösteren videolar yer almaktadır. Bunların önüne geçmek ailelerin ve bazen de devlet büyüklerinin kontrolüne kalmıştır. Erişim yasağı olan ve ülkemizde birçok çocuğun kendini öldürmesiyle son bulan “Mavi Balina” adlı oyuna devlet erişimi engellemiş, farklı bir erişime yönelme halinde tespit edilip gerekenler yapılmaktadır.

Masallar ve uyarlanan filmler içinde barındırdıkları ve yanlış anlaşılmaya mahal verecek durumların²⁵ olabileceği gerekçesiyle uzmanlar tarafından kontrol edildikten sonra yayımlanması ve buna istinaden hangi yaş grubuna uygun olduğu mutlaka belirtilmelidir. Yeni yazılan masal, hikâye, şiir, film senaryoları vb. çocuğun

²⁵ Hayvanlara şiddet, öldürme, yalan söyleme, kavga, baskı, taciz vb....gibi olayların normalmiş gibi aksettirilmesi.

bilişsel ve duyuşsal düzeyine uygun olmalı, doğru yönlendirme yapmalı, subliminal göndermeler bulunmamalıdır. Son zamanlarda eğitimcilerin üzerinde dikkatle durduğu ve çalışmalar yaptığı değerler ve değerler eğitimi MEB tarafından da desteklenmektedir. Hatta birçok hikâye ve masal kitabında "değerler eğitimine göre hazırlanmıştır" ibaresi yer almaktadır. Bu da değerler eğitimini aslında akademik eğitim kadar önemsenmeye başlandığını, entelektüel insan olma yolunda hızla yükseldiğimizin bir kanıtı niteliğindedir. Bu tarz çalışmalarla uyarılma filmlerinde değerler eğitimine uygun uyarlanması ve bu ibarenin olması gerekmektedir.

Masal ve uyarılma filmlerde karakterlerin başına gelen kötü ve iyi olaylar başkasının başına gelen, başka bir dünyada gerçekleşen, hatta “masal” denip geçilen faşist ideoloji olarak da tanımlayabileceğimiz imgelerle sunulmaktadır. Oysaki bu masal deyip geçtiğimiz olaylar gerçekte var olan durumların hikâye leşmiş, fantezi katılmış, oldukça abartılmış halleri değil midir? Masalları okuyan- dinleyen, uyarılma filmleri- animasyonları izleyen çocuklar burada gördüklerini zamanla normalleştirip, içselleştirebilmektedir. Çocuk, kolay kanan, inanan varlıklardır.

Masallar sayesinde çocuklar, çok çeşitli davranış biçimlerini ve onların sonuçlarının farkına varırken, iyiyi kötüyü, doğruyu yanlış ve daha birçok değer yargısını masallar sayesinde öğrenebilmektedir. Örneğin yabancından bir şey alıp yememesi gerektiğinin çocuk “Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler” masalından öğrenebilmektedir. Sonucunda elmayı alır, yer ve ölür. Masaldan çıkarımla doğruyu içselleştirip görebilmektedir.

Uyarılan filmlerde üvey anne hırsları yüzünden herkese şiddeti yaşatırken işin sonunu öldürmeye kadar götürebiliyor. Bunu gören çocuk kendi üvey ebeveyni hakkında farklı düşüncelere kapılabilme olasılığı ortaya çıkmaktadır. Ya bana da yaparsa ya benimde başıma gelirse gibi düşünceler onu psikolojik olarak yıpratırken ciddi ve kalıcı zararlarda verebilmektedir. Çocukta ön yargı oluşturabilmektedir. Bunu önleme amaçlı bu tarz filmleri ve masalları ebeveyn ya da eğitimci gözetimi

dışında okumamalı ve izletilmemelidir. Eğer ki okunacak ya da izletilecekse de gerekli açıklamalar yapılmalı ve yönlendirmelerle çocuğu rahatlatmak gereklidir. Eğer ailesinde ya da başka yerde şiddet yaşayan bir çocuk varsa bunu öğretmenine ya da gerekli mercilere bildirmesi gerektiğinin önemle altı çizilmelidir.

Saygı, dünya temelini oluşturan değerlerin başında gelmektedir. Birçok olumsuzluk ve kötülüğün sebebi saygı göstermemekten kaynaklanmaktadır. “Evrensel değerlerin temelinde, dünyaya gelen her insanın yaşamına saygı duyulmasının gerekliliği, bu temelin üzerinde hayatın şekillendirilmesi yatmaktadır. (Demir ve Koç, 2009).” Kısacası saygı düzeni getirirken beraberinde hak, eşitlik ve özgürlük kavramlarını; ırk, din ve vicdan gibi ayrımlar yapmadan kabullenmeyi de sağlamaktadır. Masallar ve masaldan uyarlanan filmler, eğitirken hoş zaman geçirten, millî ve evrensel değerleri tezatlıkla anlatan (Kraliçe kötü, saygısız, şiddet eğilimi olan, Prenses ise sevecen, iyilik dolu, herkese ve her şeye saygısı olan) ve bunu yaparken de millî bir kimlik edinmelerini sağlayan ürünlerdir. Bu tarz ürünleri eğitimde kullanırken seçici ve dikkatli olunmalıdır. Bu çalışmada birkaç değere değinilmiştir ancak daha geniş çaplı ele alınabilir.

KAYNAKÇA

I. BİRİNCİL KAYNAKÇALAR:

Gilbert Sandra M., Susan Gubar, (1999), “Snow White and Her Wicked Step mother”, The Classic FairyTales: Texts, Criticism, Ed. M. Tatar, W.W. Norton&Company, New York, London, s. 291-297.

Grimm Masalları I, (2003), Çev. K. İpal, Ed. Korkut Tankuter, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, Ekim, 2011

II. İKİNCİL KAYNAKÇA:

Akbaş, O. (2008). Değer Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış. Değerler Eğitimi Dergisi,6 (16), 9-27. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/29184/312499>

ALPTEKİN, A. B. (2000). Hayvan Masallarının Formel Yapısı. Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 1(7), 157-185.

ASUTAY, Hikmet (2019) “Resimli Kitaplar Aracılığıyla Değerler Eğitimi” XI. International Balkan and Near Eastern Social Sciences Congresses Series-Tekirdağ/Turkey, March 09-10, 2019

ASUTAY, Hikmet (2013) “Çocuk Yazınının Fantastik Dünyası: Masallar (The Fantastic World of Child Literature: Tales)”: Turkish Studies – International periodical for the Languages, Literature and history of Turkish or Turkic / Sayı: 2013, Volume 8 Issue 13, s. 265-278 Doi Number : 10.7827/TurkishStudies.5790 (Aralık 2013)

ASUTAY, H., "Yazın Eğitimi- Çocuk ve Gençlik Yazınının Eğitimdeki İşlevi" Trakya Üniversitesi, Bilimsel Araştırmalar Dergisi Cilt 1, Sayı 1, s.95–102 Edirne Haziran 2000.

ASUTAY, H. / TOK, E. (2018) "Resimli Kitaplarda Fantastik Figürler Aracılığıyla Değerler Eğitime Giriş Konusunun İncelenmesi" 4. Uluslararası Çağdaş Eğitim Araştırmaları Kongresi, Sıtkı Koçman Üniversitesi, Bodrum/Muğla 04-07.09.2018

AYDIN, Mustafa, (2003). "Gençliğin Değer Algısı: Konya Örneği", Değerler Eğitimi Dergisi, C 1, S 3,

BACCHILEGA, Cristina, (1997), Postmodern FairyTales: Gender And Narrative Strategies, University of PennsylvaniaPress, Philedelphia.

BİLKAN, Ali Fuat, (2009), Masal Estetiği, Timaş Yayınları, İstanbul, s. 15.

BİRKÖK, M. C. (2008). Bir toplumsallaştırma aracı olarak eğitimde alternatif medya kullanımı: Sinema filmleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2), 1-12.

ARICI, A. F., & BAYINDIR, N. (2015). Masalların Öğretim Aracı Olarak Kullanılması Üzerine Bir Araştırma. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, (15).

BORATAV, Pertev Naili. (1958). Zaman zaman İçinde. Rellizi Kitabevi, İstanbul.

BORATAV, Pertev Naili (1958). Az Gittik Uz Gittik. Bilgi Yayınları. İstanbul,

BORATAV, Pertev Naili (1997), 100 Soruda Türk Halk Edebiyatı, Gerçek Yay. İstanbul, s. 75.

COHEN, Betsy. (1986) The Snow White Syndrome: All About Envy. New York: Macmillan Press,

ÇEVİK, M. (2008). Türkiye’de Batı Masalları ve Çocuklarımız. *Gazi Türkiyat-Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 3.

ÇEVİK, M. (2008).” Türkiye’de Batı Masalları ve Çocuklarımız. Gazi Türkiyat-Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi, 3

DELLAL, N. A., & YÜCEL, M. S. (2015). Yabancı Dil Öğretmenlerinin Derslerinde Materyal Kullanımına İlişkin Tutum Ve Görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 10(2).

DONOVAN, Josephine, (1997), Feminist Teori, Amerikan Feminizminin Entellektüel Gelenekleri, Çev. A. Bora, M.A. Gevrek ve F. Sayılan, Yayınları, İstanbul.

DOUGHERTY, Nancy, (1995), “Snow White, Desire, Death and Transformation”, *Psyche’s Stories: Modern Jungian Interpretations of Fairy Tales*, Ed. Murray Stein ve Lionel Corbett, Chiron Publications, Wilmette, Illinois, s. 65-80.

DROSDEVSKİ, Günther (1989), (Haz.), *Duden Deutsches Wörterbuch A-Z*, Duden Verlag, Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich s. 988.

EMMEZ, Can B. (2008). *Sözlü Gelenekten Modern Masala: Çocuk Edebiyatında Masal Üzerine Halk bilimsel Bir İnceleme*. Ankara: *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.

ERGİN, Muharrem, (1960), *Türkoloji Tezleri*,

GIOVANNİ, Scognamillo, (1973), *Yedinci Sanat*, Sayı: 9,

GÜNEŞ, H., (2006), *Grimm Masallarının Çocuklar Üzerindeki Etkileri*, Eskişehir, s. II

GÜNEŞ, H., (2006), *Grimm Masallarının Çocuklar Üzerindeki Etkileri*, Eskişehir, s. 47

HELİMOĞLU Yavuz, Muhsine, (1997), *Masallar ve Eğitimsel İşlevleri*, Ürün Yayınları, Ankara.

Hülya Çevirme, “Masal ve Efsanelerde Halk Eğitimi”, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 7, Yıl: 2004, Bahar Dönemi,

Hülya Çevirme, “Masal ve Efsanelerde Halk Eğitimi”, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 7, Yıl: 2004, Bahar Dönemi, Hülya Pilancı, Çağdaş Eğitimde Halk Edebiyatının Kullanılması, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2008, s. 21.)

İŞİK, N. (2012, Ekim). Türk Masal Kahramanlarının ‘Yolculuk’ tan Olgunluğa Değişim Süreci. *Türk Dünyası Araştırmaları*. Sayısı:200.

İNANOĞLU, Türker. (2004). *5555 Afişle Türk Sineması*. İstanbul: Kabalcı, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimleri Dergisi, 2013, S.12

Kanad, H. F. (1951). *Deneysel pedagoji II*. Ankara: Örnek Matbaası.

KANTARCIOĞLU, S., (1991), *Eğitimde Masalın Yeri*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, s.22

KANTARCIOĞLU, Selçuk, (1991), Eğitimde Masalın Yeri, M.E.B. Yayınları, İstanbul, s. 17.

KAST, Verena, (2008), Märchen Als Therapie. München s. 8.

KIRAÇ, Ekrem, "Masalarda Rasyonalite Problemi", Millî Folklor, C.5, Y. 9, S.36, Kış, s.45-48. (1997)

KUÇURADİ, İ. (1998). İnsan ve Değerleri. Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu.

La Fontaine, La Fontaine'in Masalları. YKY. Çeviren: Orhan Veli Kanık. İstanbul. (2010).

MAX Luthi, "Avrupa Masal Tipleri ve Kişileri", (Çev. Seven Gül Sönmez.), Milli folklor Dergisi, S. 36, s. 70

MEIER STÖCKLİN, Susanne (2008, erişim; 19.02.2018)-;Spielund Zukunft (Oyun ve Gelecek dergisi, Kasım Ein Interview mit der Märchen erzählerin und – pädagogin Brigitta Schieder zum Thema "Warum Kinder Märchen brauchen"

MUHAN, Bali, "Atatürk Üniversite Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Tez Çalışmaları", TDED, Cilt XIV, ss. 139-145. 2

NAZÎF, Ahmed, (1851), Tercüme-i Elf Leyle ve Leyle, I-VI, İstanbul (?).

NICHOLSON, R. A., &TÜLÜCÜ, S. (2007). Binbir Gece [Masalları]. *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Tetkikleri Dergisi*, (27).

NUTKU, U. (2003). Felsefi Etik. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. (24/4), 20-21.

OLAY, Öneray, "Türk Dili ve Edebiyatı Çalışmaları", Türkoloji Dergisi, c.1, s. 1, ss. 149- 164. 18

ÖLÇER, E. (2003, Haziran). Türkiye Masallarında Toplumsal Cinsiyet ve Mekân İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Bilkent Üniversitesi, Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

ÖZDEMİR, O., & ÇEKİCİ, Y. E. (2013). Üretim İlişkileri Bağlamında La Fontaine Masallarında Değer Sorgulaması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1).

- ÖZDEMİR, O., & ÇEKİCİ, Y. (2013). Üretim ilişkileri bağlamında La Fontaine masallarında değer sorgulaması. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(1), 113-119.
- ÖZGÜÇ, Agâh. (2012). Ansiklopedik *Türk Filmleri Sözlüğü*. İstanbul: Horizon International Yayınları,
- ÖZGÜÇ, Agâh. (2009). *Türk Filmleri Sözlüğü 1917-2009*. İstanbul: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı ve SESAM,
- PİLANCI, Hülya (2008), Çağdaş Eğitimde Halk Edebiyatının Kullanılması, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Ankara, s. 21.
- ROWE, Karen E., (1993). "Feminism and Fairy Tales", Don't Bet On The Prince: Contemporary Feminist Fairy Tales In North America and England, Ed. J. Zipes, Scholar Press, Alder shot, s. 209-226.
- SAKAOĞLU, Saim, (1973). Gümüşhane Masalları, Ankara.
- SAKAOĞLU, S., KARADAVUT, Z. (2013). Halk Masalları, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2389 Açık Öğretim Fakültesi Yayını No: 1386. Eskişehir.
- SAKAOĞLU, Saim, (1999). Masal Araştırmaları, Akçağ Yayınları, Ankara.
- SAKAOĞLU, S, age., s. 10. 14
- SAKAOĞLU, S., KARADAVUT, Z. (2013). Halk Masalları, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2389 Açık Öğretim Fakültesi Yayını No: 1386. Eskişehir.
- SAKAOĞLU, Saim, (1999). Masal Araştırmaları, Akçağ Yayınları, Ankara.
- SARIÇİÇEK, M. (2013). Modern Kahramanın Mitolojik Yolculuğu. Metin Tahlilleri. Arketipsel İnceleme. Kayseri.
- SEYİDOĞLU, (1975). age. 21 Umay Günay. Elâzığ Masalları, Erzurum, 1:1
- STÖCKLİN-MEİER, Susanne "Von der Weisheit der Märchen Kinder entdecken Werte mit Märchen und Geschichten", ISBN: 978-3-466-30802-6)"
- TUĞRUL, Mehmet, (2000), Malatya'dan Derlenmiş Masallar, Ankara, 1946.
- TEPE, H. (2009). Değer ve Anlam: Değerler Anlamlı mıdır? flaş Dergisi. (7), 1-10.

YAKAR, H. Sinema Filmlerinin Eğitim Amaçlı Kullanımı: Tarihsel Bir Değerlendirme. *Hayef Journal of Education*, 10(1), 21-36.

YAVUZ, M. H. (1997). Masallar ve eğitimsel işlevleri. Ürün Yayınları.

YILMAZ, B. H. (2013). Masalların dönüşü, masalların dönüşümü: Çağdaş Türk Edebiyatında Grimm Masallarının Metinler arası kullanımları (Murathan Mungan örneği) (Master's thesis, ESOGÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

YILMAZ, B. H. (2013). Masalların dönüşü, masalların dönüşümü: Çağdaş Türk Edebiyatında Grimm Masallarının Metinler arası kullanımları (Murathan Mungan örneği) (Master's thesis, ESOGÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Yücel, M. S. (2013). Language and Cultural Experiences of German Language Pre-service Teachers within ERASMUS Programme. *Egitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 46(1), 23.

İNTERNET KAYNAKLARI:

Şükrü Yılmaz, “Masallar”, <http://www.ekultursanat.com/inceleme/eser-1511-Masallar-Sukru-Elcin> (erişim; 09 Ekim 2014)

(E-okul, <https://e-okulbilgi.com/masal-nedir-masalin-ozellikleri-nelerdir-722.html>, 30.11.2017)

(<http://www.uniaktivite.com/blog-yazi/5093/gercek-masal-icinde>, erişim; (21.03.2017))

http://yadem.comu.edu.tr/1stELTKonf/TR_Yusuf_Avci_Türkçenin_Yabancı_Di_1.htm (Erişim Tarihi: 20.12.2017)

<https://www.duden.de/rechtschreibung/Maerchen> (Erişim Tarihi: 20.12.2017)

http://web.inonu.edu.tr/~efdergi/arsiv/Hulya_masal.htm, (Erişim Tarihi: 25 Nisan 2018).

http://web.inonu.edu.tr/~efdergi/arsiv/Hulya_masal.htm, (Erişim Tarihi: 30.11.2017).